

TITUS POPOVICI

MOSTENIREA

Scenariu
literar

Titus Popovici

MOȘTENIREA

- Scenariu literar -

CUVÂNT ÎNAINTE

Auto-prezentările mi s-au părut totdeauna deplasate, dacă nu necuviincioase. Dacă fac, totuși, o excepție este pentru că publicarea unui scenariu de film poate părea – la noi – o incongruitate. (Recent, un critic cinematografic care de mulți ani rostește și scrie cu elan ceea ce au mai scris și alții, cu precădere italieni, afirma ritos că filmul se poate dispensa de „scenariu”, unicul creator fiind regizorul). Conform aceleiași mentalități publicarea unei piese de teatru (chiar mediocre) e un act de cultură, oricum; în timp ce a unui scenariu... Așadar, consider că experiența merită a fi făcută...

În altă ordine de idei, singura importantă de altfel în cazul acestui scenariu, sunt câteva precizări de ordin istoric.

Întrucât un film artistic nu este o *reconstituire științifică* în imagini, ci un act artistic de creație, care tinde să surprindă esența fenomenului sau evenimentului istoric, nici în acest scenariu nu mi-am propus o respectare *stricto sensu* a cronologiei, ori supunerea absolută față de litera documentului. Am căutat, dar nu e în căderea mea să apreciez în ce măsură am reușit sau nu, să înfățișez una din coordonatele majore ale istoriei noastre naționale: *lupta pentru independență* în pofida tuturor greutăților și sacrificiilor cerute, luptă în care, de cele mai multe ori, cei a căror dezvoltare le-o asiguram prin jertfele noastre, ne-au lăsat singuri, conduși de interese meschine și egoiste.

În aceste rânduri doresc doar să precizez principalele „abateri” pe care le-am făptuit *conștient*, în favoarea – cred eu – a expresivității artistice, a clarității mesajului.

1) *Relația Bunic-Nepot (Mircea-Vlad Țepeș)*. Am sugerat că nepotul ar putea fi Vlad Țepeș, într-adevăr nepot direct al lui Mircea cel Bătrân, dar care e foarte puțin probabil să fi avut 10 ani, sau chiar să se fi născut în timpul vieții lui Mircea.

2) *Câmpia Mierlei*. Neputând și neintenționând să fac un *film cronologic*, am fost nevoit să pun pe seama bătăliei de la Kossovopolje unele evenimente și personaje care au participat la bătălia, ulterioară, de la Nicopole, care a avut loc *după* cea de la Rovine. Așadar, prezența la Kosovo a lui Mircea, Sigismund de Luxemburg, a cavalerimii apusene, este o licență artistică, necesară – socot – pentru a sublinia una din ideile de bază ale filmului și anume că în fața puhoiului otoman Mircea (ca mai târziu Ștefan cel Mare ori Mihai Viteazul) a fost singur; „creștinătatea” mulțumindu-se cu făgăduieli ori cu ajutoare simbolice.

3) În același sens am contopit, ca personaje, pe Ștefan Lazarevici al sârbilor cu Marko Kraljevici (care a pierit la Rovine, luptând în rândul oastei lui Bayazid) pentru a simplifica înțelegerea dramei pe care au trăit-o cei ce s-au supus, politicește, turcilor.

4) Numele uzurpatorului nu era Neagotă, ci Vlad. Dar întrucât în film apar prea mulți Vlazi, cred că s-ar fi produs confuzie. De altfel în folosirea numelor proprii mi-am luat și alte libertăți, căutând să leg – oarecum – sonoritatea lor, de caracterul personajelor. (Udobă, Iercău etc... etc.).

ISCOADA

1417. Înserare...

Prin codri neumblați, prin râpe întunecoase, prin vaduri de apă în care încep să lucească primele stele palide, pe șleauri acoperite de praf alb ca făina, – un călăreț al cărui păr argintiu îi cade pe umeri. Îmbrăcăminte simplă, de șiac, pieptar de zale, jumătate oștean de rând, jumătate țaran... Conduce calul cu pulpe de fier. În urma lui, ca o umbră, un însoțitor tot vârstnic, cu arcul pe umăr; cucura de săgeți saltă în galopul calului.

Într-un luminiș, unde s-au oprit, se ivește – nu se știe de unde – un oștean cu un cal de schimb. Călărețul descalecă, pripit; calul sforăie, nările i se umplu de sânge, cade greoi pe o parte; în agonia scurtă copitele scurmă și spulberă frunzele adunate pe jos... Omul care a înfățișat calul de schimb pune un genunchi în pământ, sărută mâna bătrânului, ai cărui ochi au o lucire înghețată. Însoțitorul se ține deoparte, în umbră, tăcut.

— Cum e? întreabă oșteanul.

— Rău! zice scurt bătrânul.

Oșteanul are un răs stins, fără veselie: „Atunci e bine. Cu răul suntem învățați”...

Bătrânul, îl privește lung, enigmatic și sub această privire, puțin depărtată, puțin tristă, oșteanul se tulbură: își trage cu un gest scurt, stângaci cușma de pe pletele încălcite: „Iartă vorba slabă...”

Dar bătrânul a dat piteni calului care a pornit ca săgeata, făcându-se nevăzut sub bolta neagră a pădurii.

Trecând pe lângă oșteanul încă speriat, însoțitorul îi aruncă, scurt: „Netotule...”

— Se ține bine, mormăie ivindu-se dintr-un tufiș un arcaș care până atunci fusese una cu pădurea; se ivesc pășind fără zgomot, ca vietățile pădurii și alții.

— Slavă Domnului! răspunde primul oștean.

O rază de lună străbate frunzișurile. În clipa aceea toți, ca la un semn de nimeni dat, se fac nevăzuți... Pădurea pare pustie, ca la începuturile lumii.

Călărețul urcă un dâmb...

...și deodată, în fața lui se ivește Dunărea, strălucind de mulțimea focurilor de pe podurile de vase ce se întind dinspre malul drept. Se aud ciocăniturile celor ce muncesc la ele – și mai departe, ca și cum o puzderie de stele roșii ar fi căzut pe pământ, focurile taberei turcești, zumzetul ei surd ca zvonul unui îndepărtat cutremur de pământ, care încetează pe neașteptate – parcă retezat – și clipa aceasta de liniște e înfiorătoare; apoi ascuțit, sfredelind noaptea se înalță glasul muezinului: Allah-il-Allah-Muhammad-rassul Allah Allahu-Akbar...

Bătrânul își dă pe spate gluga de pănură groasă. Părul alb, buclat, îi cade pe umerii încă drepti, puternici.

Răsărind fără nici un zgomot din stufurile înconjurătoare, o siluetă înaltă se ivește lângă el: e un bărbat tânăr, cu fața năpădită de o barbă deasă negru-albăstruie, în ținută ușoară de luptă: cămașă de zale, jambiere și genunchiere de oțel, spadă scurtă, lată, în teacă de piele. Cu o mișcare sprintenă pune un genunchi în pământ, îi ia mâna, o sărută, se ridică iute. Sunt umăr lângă umăr, păr alb-păr negru, în lumina rece a lunii.

Mircea îl privește cu o asprime sub care își ascunde iubirea de tată.

— Cum te lauzi, Vlade?

— Bine, Măria ta.

— Oastea?

— Gata.

— Căpeteniile?

— Cu credință până la moarte...

— Sunteți tineri, fiule... spune deodată Mircea, privindu-l ciudat. Sânge fierbinte. Vă perpeliți prin pustiurile astea...

— Slujba, Doamne... spune Vlad, ferindu-și totuși privirea...

— Așa-i. Slujba... Adaugă încet, punându-i mâna pe umărul puternic, înzăuat: Slujba... copile...

Și ca și cum s-ar supăra pe el însuși pentru această trecătoare înduioșare:

— Ai dat de știre lui Izeddin? Unde-i luntrea? Vocea bătrânului e poruncitoare, joasă, aproape șoptită, ca și cum ar ști că toți trebuie să-și încordeze auzul ca să prindă înțelesul cuvintelor.

Tânărul Vlad Dracul încearcă să se împotrivească; tulburat:

— Măria Ta, slăvite tăicuță... nu e bine...

Bătrânul îl privește mirat. Vlad se tulbură, se înclină:

— Binevoiește și iartă.. Toate-s cum ai poruncit.

Coboară dâmbul, se înfundă, pierind, într-un desiş de sălcii strâmbe, negre, și de stuf fără de sfârșit. De undeva, iarăși parcă de nicăieri, apare, un oștean bărbos:

— Pe aici, după mine, țineți aproape...

Dar însoțitorul, umbra Voievodului, îl dă la o parte, mormăind cu glas gros:

— Vezi-ți tu de treaba ta...

— Acasă toate-s bune... spune Mircea, și adaugă pe tonul lui egal, parcă obosit, parcă nepăsător, parcă desprins de cele lumești, care – de obicei – îi descumpănește pe cei cărora le vorbește. Mihail, frate-tău, umblă cu tertipuri...

Vlad trasare ca lovit în piept.

— Nu pot să cred, tată! Una ca asta nu poate fi!

Mircea îl privește, cu capul ușor plecat pe umăr.

— Crede și nu cerceta... spune el, surâzând. Feciorul tău crește. Îmi place de el.

O undă de neliniște umbrește fața lui Vlad Dracul.

— E născut, Doamne, să slujească poruncilor țării, spune cu vocea ușor tremurând.

Bătrânul își apropie fața de a lui:

— De nevastă nu mă întrebi?

— Ce face? Tremurul vocii s-a accentuat.

— Bine. Face bine, spune bătrânul, parcă supărat, nu se știe de ce.

Cu un clipocit înfundat, oșteanul-veșnic însoțitor. Mezea, trage o ciobacă primitivă, dintr-un trunchi scobit.

— Știi și vâslitul? Când vorbește cu el vocea lui Mircea e caldă, apropiată, ca și cum ar vorbi unui copil.

— Lângă Măria-ta trebuie să știi de toate, mormăie însoțitorul. Dă mâna, Doamne, să nu scapi în nămol și să te îneci...

— Măria Ta... încearcă ultima oară Vlad, dar tace smerit sub privirea rece a tatălui său.

Fără nici un zgomot barca înaintează pe apele negre ale Dunării. În față, cu bărbia în pumn, Mircea ascultă vocea muezinului care suie, ca o pasăre de noapte, apoi se oprește brusc – și enormul zgomot al taberei se pornește din nou, ca un vuiet de ape...

Din tufărișurile malului drept, o umbră apucă vârful bărcii, o trage pe uscat. Mircea sare apoi vârându-și sub suman toporișca scurtă, de luptă, se ia după el, pășind sigur, ca și cum ar vedea noaptea, cum și vede.

*

La focurile ce sunt încinse mereu cu lemne, cu pomi și cu mese și paturi sfărâmate, cu icoane și bucăți de paraclise, – resturile gospodăriilor și bisericilor prădate de ordia otomană – imaginea apocaliptică a acestei armate, așa cum o văd ochii lui Mircea ce-o străbate netulburat, pierzându-se prin liota de neguțători, de curve, de derviși, de robi și roabe cu straiete sfâșiate și goliciunea lucind alb în vâlvătaia purpurie a flăcărilor alternând cu smoala nopții; totul într-o hărmălaie de glasuri ce strigă, se ceartă, gem, hohotesc, căci la marginea taberei sunt akîngiii, avangarda de cercetare, de pradă și de îngrozire; acum, în repaos, vând, schimbă ori joacă în zaruri lucrurile de pradă: odăjdii, cămăși muieresti de borangic, odoare bisericesti pe care le spurcă, blănuri, arme, copii care urlă înfricoșați pe jumătate goi și pe care-i

pipăie lacomi, cu degete nervoase. Undeva, de un arbore stingher cu crengile chinuite, sunt spânzurați câțiva soldați și un *yüzbaşı* cu blană de leopard pe umeri le strigă vina pentru care au trebuit să moară: au băut apă din fântâni, ori fântânile sunt otrăvite de ariergarda lui Mircea; în altă parte, într-o mare groapă devenită hazna, o mulțime de otomani se zvârcolesc în chinurile pântecariei sau otrăvirii; cai nechezând sălbatic, sărind peste trupurile adormite sunt duși la adăpat din butoaie păzite de ieniceri întunecați și impasibili care alungă cu bice plumbuite pe cel ce încearcă să-și ogoiască setea din apa hărăzită cailor, mult mai prețioși decât oamenii și care întind zadarnic pumnii plini cu bani de aur, ori de argint...

... Un fel de „țară a nimănui” desparte această hoardă plină de o viață sălbatică, neînfrânată – de tabăra ienicerilor, tăcuți, fanatici, îmbrăcați în caftane lungi, albastre, și cucă albă cu pene de struț pe cap; iar în mijlocul acestui careu de fier, pe un dâmb, strălucește cortul cât o cetate al sultanului Mehmet I Çelebi... În jurul cortului, pe mai multe rânduri, drepți, tăcuți, impenetrabili – ienicerii stau de strajă, drepți, ca și lăncile lor.

Oprit undeva, într-o mică vale, Mircea privește îngândurat acest zid omenesc, tăcut ca pietrele, nemișcat ca și ele – în timp ce din cortul Sultanului răzbate, stins dar distinct, zvonul unei zgomotoase petreceri.

Un fâșâit de pași prin iarba uscată îl face să se întoarcă. Ivit din întuneric, cu barda în mână, Mezea i s-a pus în față... Se aude un râs ca un chițcăit, apoi în lumina părelnică, jucăușă, se ivește un bey mărunțel, în ținută de luptă, cu chivăra cu țugui ce-i acoperă jumătate de față, trasă mult peste turbanul de mătase albă. Un semn al lui Mircea și Mezea se mistuie în întuneric.

— Ai venit totuși! se miră beyul, pocnindu-și fără zgomot palmele.

— Nu ne înțeleseserăm că am să vin, Izeddin-Bey? spune cu același calm, oarecum nefiresc, Mircea și adaugă, parcă în treacăt: Sunteți mulți...

— Foarte mulți, Emirdji. De data asta foarte mulți...

— Atunci de ce nu treceți Dunărea?

S-au așezat între niște scorburi. Din pricina întunericului, a focurilor ce dănuie ca niște diavoli roșii, tot peisajul e straniu, nedefinit, amenințător; crengile unor sălcii bătrâne, negre, putrede, se răsucesc deasupra lor, ca niște șerpi. Cei doi sunt cam de aceeași vârstă dar deosebirea dintre ei e izbitoare: turcul e agitat, aruncă priviri hăituite, trage cu urechea, din când în când își pune degetul pe buze, se frământă, își pipăie armele, în timp ce Mircea pare că se amuză de neliniștea lui.

— De ce nu treceți Dunărea? și o rază de flacără depărtată face ca ochii lui să lucească reci, parcă de gheață.

Frământându-și degetele subțiri, arămii, Izeddin vorbește în șoaptă, pățimaș, oarecum furios pe el însuși că nu izbutește să clinească încrederea în sine (sau în ceva ce el nu izbutește să înțeleagă) a celuilalt.

— Pentru că... pentru că așteaptă ca tu să înțelegi...

— Ce?

— Că nu te mai poți împotrivi... Emirdji. Atâta timp cât am nădăjduit că pot rămâne stăpân pe mine însumi, ți-am fost alături... N-am avut noroc, nici eu, nici tu...

Impasibil, Mircea ascultă. Cuvintele lui Izeddin ori necurmatul vuiet al taberei, nu se poate ști.

— Musa, fratele Sultanului, pe care l-am sprijinit după sfatul tău, e în lanțuri... Poate să-l omoare în noaptea asta, poate să-l ierte...

— De ce nu treceți Dunărea?

Fără voia lui, Izeddin mărturisește:

— La Rovine Mehmet, Sultanul de azi, era un copil. Dar s-a înfricoșat atât de tare, încât n-a uitat...

Un surâs fugar pe fața frumoasă a bătrânului Mircea.

— Și ce așteaptă? Să mor eu?

Izeddin-Bey îi ia mâinile, le strânge, se apleacă asupra lor ca și cum ar vrea să le sărute ca să-l convingă; le scutură scos din fire:

— Venețieni, genovezi, creștini de-ai tăi sunt la el în cort și-l linguesc... De ce nu vrei să înțelegi? Ai rămas singur!

— Totdeauna am fost singur... aruncă, parcă în treacăt bătrânul.

— Ascultă bine... dacă mai ești în stare să asculți... Genova, Veneția, Bizanțul au iscălit înțelegeri...

— Eu nu sunt neguțător, să-mi scot paguba pe spinarea țării...

— Știu. Ești oștean. Cel mai bun al creștinătății. Dar dacă vei fi biruit acum... și vei fi. O știi. Atunci împrejurările vor fi altele... și poate nici tu nu vei mai fi... cu încăpățânarea ta... Mulți dintre boierii tăi, cei mai apropiați, gândesc că a sosit vremea să...

— Știu!

— Sigismund al Ungariei nu-ți va sări nici acum într-ajutor...

— Știu!

— La Curtea de Argeș pe ascuns... pe ascuns de tine... soli de-ai lui Mehmet... care sunt creștini de-ai voștri...

— Știu și asta... Și, spre mirarea celui alt, începe să râdă. Apoi îi spune, cu un fel de bunătate: Ți-e tare frică, prietene Izeddin...

Ca izbit în piept, bătrânul turc are o tresărire de mânie, repede dispărută. Cu un zâmbet resemnat:

— Așa este. Pentru că ți-am fost prieten. Ți-am fost aliat împotriva stăpânului de azi. O să mă cheme... în seara asta... sau mâine seară... S-ar putea să poruncească să fiu ucis pe loc, în fața lui... ori să mă trimită sol la tine, să te lămuresc... și să-mi tragă în țeapă copiii dacă nu izbutește solia... ori să-i pară bine că n-a izbutit solia și să-mi dea șefia akîngiilor, poruncindu-mi să pustiesc totul... La noi, niciodată nu știi ce-ți aduce clipa următoare...

— De aceea veți pieri. Cândva. Nu se știe când, dar veți pieri. Tot ce-i clădit numai pe bunul plac al stăpânului, pe jaf, ori numai pe puterea săbiei nu dăinuie...

Cu mișcări nervoase Izeddin își descătărămează mantaua, i-o aruncă pe umeri... Își scoate coiful cu țugui și obrăzar de zale și i-l întinde.

— Vino...

— Vin.

Cu pasul lui apăsător, liniștit, Mircea îl urmează. Pe neașteptate bătrânul bey se întoarce, cu un zâmbet răutăcios:

— Nu te temi că te dau pe mâna lui, ca să-mi răscumpăr păcatele?

— Nu.

— De ce?

— Pentru că... spre deosebire de frații mei creștini, voi aveți cuvânt. Și-l țineți. Deocamdată.

— Atunci de ce nu vrei să te închini?

— Pentru că nu-mi place vorba asta. Și mai ales ce e în spatele ei.

*

Cortul Sultanului Mehmet I Çelebi. O somptuozitate coplesitoare, totuși având un aer forțat. Protocol exagerat, imitat după cel bizantin dar degradat, trivializat. Sclavi albi și negri pândesc înfricoșați, să ghicească cea mai mică dorință a mesenilor, care – deocamdată – admiră un spectacol: hadâmbi musculoși cu trupul lucind de uleiuri se luptă pe covoare de Smirna; odalisce se răsucesc lasciv; scamatori fac giumbușlucuri, totul amestecat, totul deodată fără nici o noimă, sub privirea placidă a lui Mehmet care seamănă uluitor cu tatăl său Bayezid Fulgerul, însă în trăsături, în gesturi, în priviri se vedește mai moale, mai perfid, mai ascuns.

Un sol plin de praf, se aruncă cu fața la pământ:

— Lumină a Răsăritului, stăpâne, solia împăratului Grec Manuel se apropie...

— Să se apropie dar...râde Sultanul și se întoarce spre vecinul său, un cavaler apusean în armură sub care se sufocă; e gras, mătăhălos, beat, cu părul năclăit în ochi – Jean de Nemours – străjuie fidel de pajul său, un adolescent de o frumusețe răpitoare, cu gene lungi albastrii, mereu

plecate – pe care-l soarbe din ochi un șeic arab, negricios, uscat, ager ca un șoim.

Sultanul e numai lapte și miere; încearcă izbutind pe jumătate, să imite „bunele maniere” care în epocă și în acel spațiu erau cele statornicite în Palatul Blacherne din mult jinduital Constantinopol.

— Mărturisiți, nobile comite Jean de Nemours, că nu ați regretat „captivitatea” care, de la Nicopole, vă face nu ostatecul, ci prietenul și sfătuitoarul nostru în tainele felului de-a lupta al oștilor apusene...

— Mărturisesc! CONFITEOR! mugește contele, năuc, primind din mâinile de alabastru ale pajului o cupă uriașă pe care o golește direct în gâtlej cu un gâlgâit fericit...

Replica sultanului a fost recepționată de cei cărora – indirect – li se adresa.

— Și eu mărturisesc, messer Giovanni...se apleacă spre urechea vecinului său, un venețian cu boneta de catifea mult trasă pe ochii osteniți, trimisul Genovei – gras, tânăr, plin de sine – că spectacolul prostituării cavalerimii apusene în fața Antihristului, mă îngrețosează...

— Nu mai mult, messer Bartolomeo, decât s-a scârbit Consiliul celor zece al Serenissimei Republici Venețiene, aflând că Genova... pe care o reprezentați cu atâta admirabilă abilitate... furnizează tunuri aceluiasi Antihrist...

Sultanul i-a urmărit cu atenție, luând delicat dintr-o cupă de aur smochine proaspete, pe care se mulțumește să le frământa între degete și să le dea unei maimuțici, pe care un pitic o ține de un lănțug de aur.

— S-ar părea, Messeri, că urziți un complot împotriva noastră...

Amândoi neguțătorii se înclină profund:

— Într-adevăr, Stăpâne! complotăm cum să vă fim cât mai agreabili...

— Toarnă-mi vin, scumpul meu Anne! Schimonoselile acestor neguțători îmi întorc mațele pe dos, spune cu vocea-i de bas și ca să fie auzit, Jean de Nemours, instructor într-o strategie apuseană al căpeteniei necredincioșilor.

Perdeaua de mătase a cortului interior se dă la o parte: intră un fel de „Şef al protocolului” bizantin, care şi-a pus în slujba – otomanilor, încă fruşti, cunoştinţele şi subtilitatea, se prosternează, cu fruntea la pământ, apoi, ridicându-se, spune cu o voce răsunătoare, metalică.

— Sevastocratul Theophilos Kondilas, trimisul lui Manuel al II-lea Bazileu Autocrator al Constantinopolului şi căruia Strălucirea Ta îi îngăduie să se însuşi numească prieten şi aliat credincios, cere cu umilinţă favoarea de a-şi prosterna fruntea în ţărână, neputând suporta strălucirea sublimă...

(În timpul acestei litanii lătrate, cei doi emisari comerciali ai Republicilor Veneţiene şi Genoveze – şuşotesc: „Acum cinci ani era Parakimomen la curtea din Constantinopolis... Îl chema Theophrastos Dukas... S-a turcit. Grecii simt totdeauna de unde bate vântul”... „Ca şi pânzele corăbiilor genoveze”... „Am învăţat de la incomparabila şcoală a Veneţiei”... etc. etc. etc.)

Doi kitoniţi în costume strălucitoare menite şi ele să dea o înaltă idee despre măreţia curţii bizantine, intră şi intonează un salut din trompetele curbate de aur. Sunt urmaţi de patru oşteni-mercenari: un normand în zale de argint, cu teribila secure cu două tăişuri, un vareg bărbos cu pieptar de piele ţintuit în aur şi o spadă uriaşă dreaptă, un bulgar cu opinci din piele de cerb, un tuareg cu fruntea vopsită albastru şi ochii daţi cu henné, care înaintează şi depun în faţa Sultanului darurile tradiţionale: arme strălucind de pietre preţioase, şoimi, vase de aur; – în fine se îveşte şi înaltul demnitar bizantin, om în vârstă, cu o tăietură bizară a bărbii albe, cu faţa obosită dar arogantă, într-o strălucitoare ținută de gală...

— Sunt curios... se va prosterna? întreabă destul de tare ca să fie auzit sau tocmai ca să fie auzit, messer Bartolomeo.

Sevastocratul se pierde o clipă, schiţează gestul înclinării; în clipa aceea – la un semn neglijent al Sultanului, fostul parakimomen înaintează şi cu un zâmbet obsecvios îl ia de braţ pe demnitarul bizantin.

— Măritul nostru stăpân vă îngăduie să nu vă prosternați cu fruntea în țărână...

Abordând un zâmbet recunoscător, la fel de fals, Sevastocratul se înclină adânc, șoptind din colțul buzei, spre dragoman:

— Porcule...

— Invidiosule... susură acesta, suav.

— Primim bucuroși aceste daruri, spune cu studiată nepăsare Sultanul Mehmet, făcând un gest plictisit să i se ia din față. „Vedem în ele chezășia unei prietenii sincere”.

— Cine cucerește pe cine? Turcii pe bizantini, ori aceștia pe turci?... Dacă luăm în considerare ipocrizia moravurilor... șoptește, virtuos, messer Bartolomeo.

Sultanul a ridicat vocea; toți ascultă încremeniți.

— Căci dacă țelul părinților noștri, în iureșul lor biruitor, a fost Constantinopolul, gândul nostru este altul. Chezășia păcii. De aceea ne aflăm acum cu oștile noastre la Dunăre.

Meterhanalele răsună afară. Trag tunuri. Perdelele cortului mare, în care – ca într-o găoace de mătase – e cortul de gală, se dau la o parte: o mulțime de curteni, dar mai ales de căpetenii militare pe fața cărora sclipește un zâmbet sfidător, privesc ceremonia diplomatică... Printre ei, mult în spate, Mircea, cu obrazul ascuns de coiful lui Izeddin...

Cu un gest elegant, în timp ce kitioniții intonează din trompetele lor de aur sunete marțiale și vag religioase, Sevastocratul răspunde:

— Dorința cea mai arzătoare ce incendiază cu focul ei roditor inima îndrăgostită de pace a stăpânului meu... Bazileul Autocrator...

(Messer Giovanni comentează: Ai văzut, messer Bartolomeo, cât au decăzut? N-are curajul să pronunțe adevăratul titlu al Bazileului: „De Cristos iubitul și de Cristos iubitorul împărat Autocrator”... „Se simt pierduți” etc.)

— ...este ca, împreună lucrând pentru binele popoarelor ce se așează smerite sub părinteasca oblăduire...

— Dar nu se așează! pleznește, spărgându-se de mânie reală ori jucată, vocea Sultanului.

S-a îmbujorat la față. Toți îl ascultă, ținându-și răsuflările.

— Cel ce ne pândește din bezna de dincolo de Dunăre, netrebnicul ghiaur Emirdji, netrăgând nici o învățătură din înfrângerea pe care părintele nostru Strălucitul Sultan Bayezid a prăvălit-o asupra lui la locul numit Rovine...

(În timp ce Sevastocratul „soarbe” cu diplomatice delicii aceste cuvinte, messer Giovanni și messer Bartolomeo, care alcătuiesc un fel de „cor” își șoptesc: „Parcă la Rovine românii l-au zdrobit pe Bayezid...”).

— Dilecte amice, istoria popoarelor mici, indiferent cum a fost ea”, o scriu popoarele mari, după dictarea providenței și a trufiei lor...

Sultanul continuă, ațâțându-se singur, ceea ce sclavilor le produce o cumplită spaimă, ca și cum ei ar fi vinovați de această mânie, ce repede se poate abate, să se descarce, asupra capetelor lor...

— A îndrăznit el... un vierme! să se amestece în treburile noastre de succesiune... Să sprijine, împotriva noastră pe fratele nostru rătăcit, Musa...

Messer Giovanni (ori Bartolomeo, n-are importanță care) zice cu o strâmbătură: .

— Mă tem că vom asista la un epilog sângeros al acestei cine, altfel demnă de un Lucullus oriental...

După ce a rămas nițel pe gânduri, Sultanul devine „curios”:

— Fratele nostru e bine? Are tot ce-i trebuie?... Tonul e dulceag. Fața ambasadorului căruia îi este destinată această demonstrație, e impasibilă.

După o închinăciune adâncă, Dukas, fostul parakimomen raportează:

— O duce numai în huzur... și-n fiecă clipă buzele lui înalță mulțumiri înlăcrimate către fratele său milostiv...

— Mi-e dor să-l văd... Pe unde se va fi aflând?... se „interesează” Sultanul.

În clipa următoare, zornăind din lanțuri, o momâie păroasă, în zdrențe imunde, cu picioarele goale, pline de răni

ulceroase și cu ochii rătăciți, este adusă pe sus, căci nu poate umbla – de doi ieniceri tineri, frumoși, impasibili.

— Iertare... iertare... frate scump și Stăpâne... Buzele vinete, crăpate, buboase dezvelesc o gură fără dinți...

— Aud că ai de toate... Ce-ți mai dorești bunul meu frate care atâta m-ai iubit? întreabă Sultanul cu bunătate.

— Moartea... șoptește Musa.

În spatele lui s-au ivit, imediat, doi gealați unul cu un iatagan strălucitor, celălalt cu un șnur de mătase neagră, la capete cu două bule mici de aur...

— Cuvine-se să nedreptăm un frate scump și credincios neîndeplinindu-i dorința? se întreabă Sultanul, întorcând imperceptibil capul spre gealatul ce ține, cu solemnitate, șnurul. Acesta, cu o mișcare abilă îi înfășoară gâtul, rupându-i totodată grumazul: troznetul sec se aude distinct. Trupul slăbit al fostului sultan Musa Çelebi, n-are nici o tresărire măcar: gealatul se înclină, ca un actor ce-ar aștepta aplauze.

— Bine, spune Mehmet apoi, grațios, Sevastocratului: Cred că prietenul și aliatul nostru Bazileul Manuel va fi mulțumit. Căci fără ajutorul său, răposatul nostru frate Musa... (cineva acoperă trupul cu un covor subțire) ar fi ajuns unealta lui Emirdji Valahul, ale cărui pofte de mărire țintesc spre Constantinopol...

Sevastocratul spune, cu studiată neglijență:

— Noi l-am sfătuit mereu pe Mircea care se intitulează sfidător „mare voievod și domn, singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și spre părțile tătarăști și herțeg al Amlașului și Făgărașului și domn al Banatului Severinului și de amândouă părțile peste toată Podunavia, încă până la Marea cea Mare și singur stăpân al cetății Dârstor.”... l-am sfătuit să-și vadă de lungul nasului... încheie vulgar Sevastocratul.

Sultanul care a ascultat cu vizibilă enervare înșiruirea titlurilor lui Mircea, spune mâncând cuvintele:

— Atunci sfătuiți-l... pentru ultima oară! Mergeți în satul său, la Curtea de Argeș unde-și crește porcii și oile... și sfătuiți-l!

— Dorința Majestăți voastre e poruncă pentru mine...

Sultanul continuă:

— ...Bătrânul ghiaur, căzut în mintea copiilor, nu vrea să stea de vorbă cu nimeni... (din nou cei de față își țin respirația întrucât nu știu nici ce se pregătește, nici ce va urma)... credinciosul nostru Djandjaroglu Izeddin, Beyul de Kastamonu... E bătrân, s-ar putea bănuși că e și înțelept. Dar oare mai trăiește? Nu l-am văzut de mult... Ne ocolește. Nu știe cât îl iubim...

Ca împins de o mână nevăzută, bătrânul bey mătură cu barba sa albă, rară, covorul din fața Sultanului.

— Lumină a Răsăritului, mângâierea credincioșilor, sprijin al celor slabi...

— Tot așa îi spuneai și acelui câine! – zice Sultanul, un gest spre cadavrul fratelui său.

Gata să intervină, căci nu se știe ce va hotărî Sultanul în clipa următoare, cei doi gealați îl încadrează pe Izeddin...

— Nu... nu... zice Sultanul. Poate mai târziu... Dacă nu-și va îndeplini solia... Căci îi încredințăm solia să ne aducă închinarea valahului... Să-i spună că e destul să ridicăm degetul mic și să-l zdrobim... dar că vrem pace...

— Am înțeles, Stăpâne...

— Și acum... Sultanul bate din palme. Meterhaneaua scoate sunete stridente. Pânzele cortului interior sunt trase astfel încât curtenii și ostașii să nu mai asiste la ceea ce va urma: un stol de cadăne intră grațioase, fâlfâind mătăsurile subțiri ce le acoperă trupurile tinere și goale.

Jean de Nemours mugește:

— De atâta subtilitate grecească, mi s-a uscat gâtlejul!

Frumosul paj, cu ochii plecați, îi toarnă vin.

Doi robi târăsc de picioare hoitul fostului sultan Musa. Trec prin fața celor doi italieni.

— Ați avut o imagine, messer Bartolomeo, de cum va arăta Europa, sub luminata stăpânire otomană... printre altele și cu ajutorul nostru...

În ciobeica ce-l duce peste Dunărea cea năpădită de
ceața dimineții, Mircea e cufundat în gânduri...

NEPOTUL

1417. Curtea domnească de la Argeș. În zori.

O dără de lumină străbătând vitraliul unei înalte ferestre ogivale, luminează misterios o sală înaltă, cu bolți svelte, cu o mare sobă de faianță ale cărei cahle reprezintă scene de turniruri cu cavaleri apuseni.

În mijloc, pe dalele de piatră, o armură completă, pentru trupul unui copil, strălucește ca argintul.

Într-o strană incomodă, pe pupitrul căreia lumânările de ceară de albine au ars de mult, un călugăr doarme sforăind subțire, cu degetul încremenit pe o bucoavnă din care pesemne citea când l-a pălit somnul.

Baldachinul unui pat uriaș, cu coloanele fin sculptate se dă încet, cu grijă la o parte și se ivate fețișoara subțire, plină de viață, de neastâmpăr, a unui copil în jur de zece ani. Ochii foarte mari, negri, cercetează odaia, ca și cum ar vedea-o pentru prima dată... Lipăind cu tălpile goale și ținându-și poalele cămășoiului de in, să nu se târâie pe jos, se învârte, țopăie în jurul armurii, sărutând-o ca pe o ființă vie; își dă pe ochi, cu două degete, strâmbându-se cu nițică apă neînceptută dintr-un lighenaș de argint; își trage niște ciorecei negri și încălțări de piele roșie cu vârful lung și ascuțit, totul cu mișcări pripite... apoi așează ligheanul cu apă în echilibru instabil deasupra capului călugărului, astfel ca la cea mai mică mișcare să-l inunde... Iese ca o vulpe...

... se strecoară în cămările domnești, pline ochi cu butoaie, balerci, cărnuri, șunci afumate, grâne, faguri, pești afumați... își întinge degetele în ulcioarele cu miere,

lingându-și-le cu nesaț, se luptă cu niște șunci și table de slănină care devin „dușmani” și sunt căsăpiți cu un cuțitoid găsit prin preajmă, apoi se cațără pe o lucarnă, trece pe o cornișă care de veche ce e se îndoaie sub puțină lui greutate, gata să-l azvârle în șanțul de apărare; se ghemuiește în arcada adâncă a unei ferestre, privind cu o ciudată și încordată curiozitate ce se petrece înăuntru.

O încăpere mobilată în stil oriental, înăbușitor; un bărbat subțire, cu o barbă neagră foarte ciudat potrivită din brici și trăsăturile marcate de o nesinceritate devenită a doua natură, își dezbracă rasa de călugăr – o rasă veche, murdară, flendurită parcă de câini, sub care poartă un costum bizantin, simplu: tunică până peste genunchi, pantaloni pe picior, cizme de marochin.

În clipa când intră Doamna Elisaveta, soția lui Mihail, fiul mai mare al lui Mircea – o femeie la vreo 40 de ani, uscată, păstrând urmele unei foste frumuseți pe care însă a întunecat-o definitiv pizma și vanitatea, poartă „*la coiffe*” occidentală, ce atârână dintr-o pălărie ascuțită și lungă, iar trena e dusă de un paj abia ieșit din copilărie. Sevastocratul Kondilas se înclină începând, numai din buze, căci gândul îi e vizibil în altă parte, un complicat compliment:

— Așa cum dimineța, alungând cu degetele ei de roză negurile nopții ne răcorește inima, tot astfel...

— V-a văzut cineva intrând? îi taie avântul autoritara doamnă. Vocea e neplăcută, scârțuitoare.

— Numai în rasa acesta puturoasă de călugăr slavon, Slăvită Principesă. Pot îndrăzni să întreb dacă și-a făcut strălucita apariție Măria Sa Mircea, ilustrul apărător al Creștinătății?

— Nu. Se face nevăzut cu zilele... cu săptămânile... și tot timpul ai simțământul că e undeva pe aproape, că va răsări pe neașteptate, nu se știe de unde... Dar se află aici, soțul nostru, Principele Mihail, domnitor regent...

— Nu voi ascunde perspicacității incomparabile a Măriei Tale, că tratativele cu Voievodul Mihail merg greu... Tot timpul pare că... ar avea nevoie de o încuviințare...

— Da... spune ea, cu buzele subțiri strânse. Apoi privindu-l în ochi: Se teme. Dacă află bătrânul...

— Care se zice că ar fi bolnav...

— Bolnav? râde ea. Toată ziua călare... Prin păduri... la oaste... Oaste care numai el știe unde se află... Căci în Oastea cea Mică, a boierilor, nu mai are încredere...

— Cum merge pregătirea Ilustrului vostru fiu, prințul Dan, care – în cazul când se va ajunge, totuși, la înțelegerea pașnică și înțeleaptă pe care-o dorim, în interesul Creștinătății, va reprezenta Curtea domnească de la Argeș pe lângă strălucitul Padișah?

O infinită mândrie maternă se zugrăvește pe fața, odată frumoasă, acum vădind numai autoritate nesigură de ea însăși, numai voință și încăpățănare, însă lipsită de lumina inteligenței, a doamnei Elisaveta.

Bate din palme. Doi slujitori, făcând temenele stângace, introduc pe Dan, adolescent cam puhav, îmbrăcat într-un strălucitor veșmânt apusean, dar cu un mic turban de mătase vișinie ce-i acoperă urechile, nițel clăpăuge.

Kondilas se înclină adânc. Tânărul îi răspunde la fel, căutând aprobarea în ochii, acum topiți, umeziți de dragoste ai mamei. Vocea însă dezmente sentimentele ce o animă: e aspră, tăioasă:

— Fiule!... Acum ne vom închipui că ești în fața Măritului Padișah și i te închini după cuviință... și după cum ai căpătat învățătură.

Dan îl privește lung pe Kondilas, ca și cum l-ar cântări, apoi se prosternează cu eleganță, rostind cu glas cântător:

— Lumină a Răsăritului, mângâierea credincioșilor, toiaș al celor slabi...

Când se ridică, doritor de-a fi apreciat, se trezește cu un pumn de noroi, găinaț de ciori și pietricele, pe care micul Vlad – vărul său primar – le-a adunat de pe prichiciul ferestrei și i le-a aruncat în obraz.

Cu un strigăt de mânie Doamna Elisaveta se năpustește spre fereastră, dar nu mai e nimeni. Vlad a sărit în gol...

... și se oprește pe umerii unui străjer mustăcios, căruia îi face semn cu degetul la buze, să nu-l dea de gol.

— Auleu, Măria Ta, odată ai să-ți rupi oscioarele...

*

Pe întunecatele coridoare ale palatului o forfotă ciudată: tot felul de figuri, înveșmântate astfel ca să nu atragă luarea aminte, dar tocmai din această pricină, prin aerele tainice cu care se strecoară pe lângă pereții acoperiti cu arme, atrag luarea aminte a micului Vlad (a cărui cămașă albă e acum ruptă și neagră de murdărie) și care îi urmărește...

Doi dintre ei, Paharnicul Ene Udobă, mărunț, grăsuliu, cu carnea obrazilor ca gelatina, părând mereu că se teme să nu primească un picior în spate, și celălalt, înalt, cu picioarele arcuite, fața foarte neagră în contrast cu părul alb, om încă tânăr, Slugerul Iercău, se strecoară spre o capelă interioară, mică, înăbușitoare din pricina fumului de tămâie pe care un protodiacon o împrăștie cu mișcări nervoase, ca și cum ar vrea să ascundă ce se petrece înăuntru; și tocmai din pricina fumului des micul Vlad se strecoară nebăgat în seamă, se cațără în clopotniță, de unde vede ce se petrece în pronaos. Aici Mihail, fiul mai mare al lui Mircea, la vreo 40 de ani, frumos, ocolind însă mereu privirile celui cu care vorbește, stă, cam incomod din pricina îngustimii locului. Înghesuit într-un bărbat puternic, roșcovan, cu părul galben ca paiul tuns cu oala care – mânios – bate darabana cu degetele pe genunchi. Când intră și cei doi boieri, atmosfera devine sufocantă; par că sunt încuiați într-un dulap.

— Paharnicul Ene Udobă... și Slugerul Iercău... zice Mihail, cu o voce foarte subțire pentru trupul său împlinit. Are și o ușoară sâsâială.

— Îi cunoaștem. Și vocea străinului, Kazimierz Jagellon, se înalță făcând să vibreze aerul în jur, spre neplăcerea lui Mihail care-i face semne inutile.

— Este strigător la cer ca eu, trimisul Regelui Vladislav al Poloniei, eu însumi un Jagellon, să fiu nevoit a umbla pe ascuns, în straie de popă eretic, pline de păduchi, numai pentru că voievodul Mircea, pe care moartea pare să-l fi uitat...

— Puneți strajă gurii, Cneazule Kazimierz! se mânie, pentru o clipă schimbându-se cu desăvârșire, Mihail, în timp ce Ene Udobă aruncă priviri hăituite în toate părțile. Dar trufașul polon nu dă atenție întreruperii.

— ... nu vrea să înțeleagă că stăpânul meu nu se poate lăsa acum târât într-un război fără rost și fără sorti de izbândă. Regele Sigismund al Ungariei atâta așteaptă, ca oastea polonă să se depărteze de granițele noastre pe care le privește cu ochi lacomi...

— Tractatul dintre Maiestățile lor Vladislav al Poloniei, Sigismund al Ungariei și tatăl nostru, Mircea Voievod, alături de care domnim, prevedeau intrarea în luptă îndată ce păgânul s-ar fi ivit la Dunăre... spune cu reproș Mihail.

— Întocmai, cum ați binevoit a spune, Măria Ta... zice Ene Udobă.

Polonezul țistuie supărat.

— Nu poate voievodul Mircea pricepe că Padișahul vrea pace spre miază-noapte, ca să-și încheie odată socotelile cu Bizanțul! spune solul polon, trecând peste menționarea tratatului. Bizanțul e un cap fără trup, un măr copt, un cuib al schismei...

— Trimisul Bizanțului... și el silit a umbla în haine răpănoase, ne îndeamnă, la rândul său, la înțelegere cu Padișahul, care având astfel drum slobod către Ungaria și Polonia și-ar întoarce ochii dinspre Constantinopol...

— Întocmai, cum ați binevoit a spune... zice Ene Udobă.

— Dar Măria Ta, care curând vei fi singurul stăpân al țării, Măria Ta ce gânduri ai?

Mihail caută sprijin la cei doi boieri, care își feresc privirile. Spune cu amărăciune:

— N-au trecut trei ani de când vecinii noștri, regii Poloniei și Ungariei, s-au legat cu înfricoșat jurământ...

Polonul îl privește cu un fel de milă:

— Serenissime Princeps! Veți domni în curând, singur. E bine să știți că tratatele sunt niște petice de piele de vițel... Mai bine sau mai rău tăbăcită...

— Aşa e! Aşa este! Țara are nevoie de pace! spun cei doi boieri. Văzând că Mihail se încruntă, Ene Udobă o drege: Bineînțeles, dacă Măria Ta, crezi altfel, altfel să fie!

De sus de unde e cocoțat, micul prinț aruncă un colac de funie care se încolăcește ca un șarpe, ori ca un laț de ștreang în jurul gâtului gros al lui Ene Udobă...

Cu mișcări sprintene de veveriță, copilandrul se agață de funia clopotului, își face vânt, dezlănțuind un dangăt cumplit, ca la foc, ori ca la năvală de tătari și țâșnește ca dintr-o catapultă pe o fereastră, trezindu-se pe acoperișul foarte înclinat, pe care alunecă rostogolindu-se ca pe un derdeluș. În ultima clipă se agață de streășină, și, rămânând cu picioarele bălângănindu-i-se în gol, începe să se vaite, disperat:

— Auleu, auleu, mă prăpădesc!

— Săi! se aude de jos o voce groasă și chiar sub el, călare, e Mircea, ostenit, plin de praf, cu fața ca o mască aspră, dar ochii mijind ușor a râde.

Îl prinde în brațe, se uită întunecat la el; copilul se sperie și zice: „Nu mai fac!” bătrânul decalecă sprinten cu el în brațe și deodată fața plină de riduri i se desprinde într-un zâmbet care-i dezvelește dinții foarte albi și puternici.

— Hai iute, să nu ne vadă cineva...

*

Un foc mare arde într-un cămin de piatră, străjuit de herbul țării. Mircea, într-un strai simplu de in, se odihnește într-un jilț cu spătar înalt; ține ochii închiși și abia răsuflă. Copilul care un timp i-a străjuit somnul, zice pe neașteptate:

— Nu-mi place când stai cu ochii închiși. Parcă ești mort. Ochii albaștri se deschid: copilul e serios, grav, cu băria tremurând. Se încruntă și zice, căutând să-și îngroașe vocea:

— Umbli creanga, om bătrân, în loc să-ți odihnești oasele hodorogite!

— Cine zice asta?

— Mama mea. Ea zice cu draogste. Mătușa Elisaveta. Ea zice cu dușmănie.

— Măi! Ai o minte cât patru dascăli din Vizanț. Am să te trimit să te târguiești cu Mehmet Sultan!

În clipa aceea, o schimbare cumplită, se petrece pe fața copilului: trăsăturile i se boțesc, gura i se strâmbă, începe să tremure tot, ca de friguri, cu o mișcare nestăpânită se aruncă la picioarele bătrânului, care s-a speriat de această prefacere, îi îmbrățișează genunchii și plângând fără lacrimi, cu atât mai sfâșietor:

— Nu! Nu! Nu! Te rog, cu lacrimi, Bunule, nu mă trimite la turc! Nu vreau să cad pe brânci în fața lui, nu vreau să mătur țărâna cu fruntea! Nu vreau să umblu în șalvari de mătase, ca...

Degetele de criță ale bătrânului îi prind bărbia, îi ridică obrazul.

— Ca cine?

— Ca vărul Dan!... Pe el îl învață... cum să se poarte... turcește... când va fi os... ostatec...

Încet, Mircea se întoarce spre Mezea:

— Ce zici de asta? Dar acesta, impasibil, proptește, ușa cu spatele, rezemat în baltagul său cumplit.

*

Făclii înfipite în pereți alungă umbre părelnice pe înalții pereți ai Sălii de Sfat, zmulgând – când și când – întunericului fețe bărboase de boieri, toți în vârstă, obrazul frumos al lui Mihail, ai cărui ochi nu îndrăznesc parcă să se ridice spre fața de o seninătate de nepătruns a lui Mircea, care acum poartă straiile obișnuite, bizantine, de curte.

Sub tronul său, s-a strecurat ca o șopârlă nepotul și rotește ochi de vietate a pădurii. Pe neașteptate mâna lui Mircea îl înhață de chică, copilul e gata să scape un țipăt, dar mâna voivodului îl mângâie ușor pe creștet, ca pe un cățelandru, dându-i de înțeles să nu se miște, să nu-și trădeze prezența. Privește în jur. Zâmbește. Un zâmbet ciudat, care-i înfioară pe Ene Udobă și pe Iercău. „Știe!” șoptește Iercău, „Dumnezeu să ne aibă în sfânta lui pază!” fac, fără glas, buzele groase, acum albe, ale lui Ene Udobă.

Mircea cel Bătrân vorbește cu un glas jos, parcă ostenit, mai mult adresat lui însuși:

— Boierii tineri sunt la oaste. Păzesc hotarele. Păzesc rânduiala. Am rămas noi, cei trecuți prin multe. Poate prin prea multe. Prin toate. S-ar zice că am agonisit mai multă minte. Să vedem.

— Așadar, cu ce sfat îmi luminați bătrânețele, boieri dumneavoastră? După ce o viață de om ne-am împotrivit... acu' ne închinăm păgânului? Aud?

Voievodul Mihail își drege glasul. Tușește... și tace.

— Ai zis ceva, fătul meu?

— Nu. Adică... după știrile ce le trimite fratele nostru Vlad, de la Dunăre, turcii-s mulți.

(Undeva – în această umbră sfâșiată de pâlparea fumegândă a făcliilor totul e nesigur, întunecat, și oamenii și lucrurile și locurile, – în dosul unei perdele Doamna Elisaveta își mușcă furioasă buzele subțiri. Cu o politețe mai ofensatoare decât o injurie, Sevastocratul Kondilas spune suav: — Măria sa, principele co-regent, are un ascuțit spirit de observație... Dacă îndrăzneala de-a avea o părere ar fi pe potriva lui...)

— Așa e! zice Ene Udobă, tremurând de spaima că îndrăznește. Sunt mulți, bată-i Dumnezeu!

Un boier troienit de ani, dar cu o privire de șoim scăpărând de sub pleoapele grele, încearcă, strivind un geamăt între dinți, să se ridice.

— Poți vorbi și șezând, Spătare Brudea! spune Mircea blând, cu un fel de tristețe pentru anii ce-au trecut.

— Pot, dar nu se cuvine! se aude glasul gros, hârâit, al bătrânului care, cu un efort cumplit, se ridică din jilț. Îl privește de sus, cu o mare trufie, pe Ene Udobă. Și dacă ne punem în genunchi, mă Udobă, crezi că o să se împutineze? Și cu un gest al umerilor se întoarce spre Mircea. Măria Ta, o viață are omul... și o cinste. Și o sabie să moară cu ea în mână. Întru păstrarea cinstei și pildă pentru urmași...

Dând din cap, a smerită aprobare, Udobă șoptește: „Îl caută moartea și boșorogului îi arde de războaie...”

— Nu-ți sușoti părerile, paharnice Udobă. Spune-le tare. Luminează-ne. Ceva în tonul lui Mircea îl înspăimântă iarăși pe Ene Udobă. Se ridică, repede, prea repede, cu tot trupul rotofei, și se înclină cu un zâmbet larg, plin de adorație... Dar nu spune nici un cuvânt.

— Nu ți-am auzit părerea, stăruie Mircea. Cum facem?

— După voia Măriei Tale! strigă, plin de avânt Iercău, ferindu-și însă ochii alunecoși.

Mircea nu-l bagă în seamă. Iarăși s-a închis în sine și vocea lui, surdă, pare că vine de la mare depărtare:

— Să le stăm în cale... zid... pe acest pământ al nostru... ori să ne grăbim la înțelegere, ca ei să înțeleagă că ne socotim slabi, că ne e frică...

Tăcere. Udobă, și Iercău, privind pe furiș, își alcătuiesc, și ei, o înfățișare la fel de hotărâtă ca a celorlalți boieri...

— Fie voia Ta, Doamne! strigă Ene Udobă... Fie voia Ta, că pre toate le știi mai bine decât noi!

Mircea se ridică, îngândurat. Toți fac la fel. Unii cu greu. Dar Ene Udobă, oricum, a fost primul. Mircea cu bărbia în piept trece printre ei. Pe neașteptate, se oprește:

— Cine n-are părere... chiar alta decât a mea... și nu-i bărbat să o susție... acela nu mi-e prieten!

Și Mircea pornește spre ușa mascată de perdeaua din dosul căreia Elisaveta și Kondilas se mistuie grăbiți.

Pintenii de argint ai Voievodului clincăne argintiu. Clincănitul încetează. S-a oprit. Se întoarce. Spune în șoaptă: „Nici mie, nici Țării...”

După plecarea lui, o clipă de tăcere, apoi deslușit se aude un oftat și grupuri-grupuri, nedeslușiți în lumina, pe sfârșite, a făcliilor, boierii – se adună, își vorbesc agitați, în șoaptă, – Mihail rămas singur își mușcă buzele, apoi o ia, pe urmele tatălui său.

— Trebuie să plecăm, să nu fim în ochii moșneagului... spune Iercău, aruncând priviri hăituite, ca și cum s-ar teme să nu apară Mircea de undeva și să-i pună mâna morții pe umăr.

— De nebun și de moarte n-avem cum scăpa... se lamentează Ene Udobă. După o ezitare, Iercău îi șopteste

ceva la ureche. Udobă se înviorează, apoi se sperie de această mișcare de speranță; apoi murmură ca și cum și-ar rosti propria condamnare la moarte:

— Așadar s-a întors! Numai la el ne e nădejdea!

*

De sub tronul domnesc, micul Vlad urmărește totul cu ochi de cărbune viu.

*

O neliniște surdă stăpânește Curtea: doamne, domnițe – foarte tineri și foarte bătrâni boieri – căci cei în puterea vârstei sunt la Dunăre cu oastea, toți se foiesc, nu-și găsesc locul, așteptând ivirea Domnitorului. Aici în această sală, lumina din sutele de făclii, e mai vie, dar cu toate acestea umbre lungi se alungă și dănțuie pe pereții de piatră.

În jurul pereților, ca niște stane de piatră, străjile sprijinite în halebarde, cu lumina jucând pe zalele noi.

Undeva, într-o firidă, în penumbră, o foarte frumoasă și încă tânără domniță, îmbrăcată după moda apusului, – adică cu pieptul și umerii trandafirii acoperite vag de un voal transparent și talia strânsă până la sufocare, – e înghesuită de un tânăr paj cu ochii mari, umezi de adorație, în ținută de cavalier apusean. Râsul lor se aude necuviincios de tare...

Frumoasa doamnă, dă ușor peste mâna îndrăzneată a pajului.

— Nu se cade să ascult asemenea vorbe, cavalerie Aliman, se alintă ea... și oricum... ești un copilandru...

— Dă-mi prilejul să-ți arăt că nu sunt... Lasă descuiată ușa iatacului...

Ea râde plin, ațâțător...

— În Țările Apusului, pe unde te lauzi că ai umblat, știi că dragostea cavalerului e neîntinată de pofte...

— Ția-s papistași... eu-s român, floarea mea...

— Sunt o femeie bătrână...

E rândul lui să râdă sănătos, țărănește, dar râsul îi îngheță pe buze.

— Pot să aflu și eu pricina veseliei? – se aude vocea seacă a lui Mircea. Tânărul a încremenit. Buzele lui se mișcă în gol.

Femeia, cu dezinvoltură, deși privirea ei hăituită o dezmente, după ce face o reverență adâncă, spune:

— Îi povesteam cavalerului Aliman, feciorul Paharnicului Ene Udobă, ce ne scrie din tabără soțul nostru, voievodul Vlad...

— Se pare că scrie lucruri înveselitoare!

Din sprâncene îi face semn lui Aliman să se îndepărteze, ceea ce acesta face, cu grăbire, împiedicându-se în pintenii lungi. Când se întoarce spre Domniță, fața bătrânului e înnoirată și tristă.

— Ascult, noră Irină.

O clipă teama zgribulește umerii goi ai femeii. Apoi, sfidătoare, dar cu vocea tremurând:

— Sunt tânără...

Mircea o privește cu milă.

— Nimeni nu este atât de tânăr, să nu poată fi zidit într-o mănăstire, dacă uită cele cuvenite!

Albă ca varul, ea se înclină adânc. Glasul voievodului e surd.

— Îmi place de feciorul tău... Vezi să nu!

Și pornește spre curteni care, la apropierea lui, se înclină, tăcuți.

Numai doamna Elisaveta îl înfruntă, ceea ce – neașteptat – aduce un zâmbet tineresc pe buzele voievodului.

— Unde e nepotul nostru, Dan? Nu-l vedem.

— Doarme... dar sub privirea devenită de gheață albăstrie a bătrânului face o reverență adâncă, șoptind umilă: Măria Ta, stăpâne...

— Dorim să-l vedem!

Urmată de doamnele ei de companie, Elisaveta se îndreaptă spre ieșire, cu umerii rigizi...

Deși e cu spatele, cercetând fețele ce-l înconjoară, Mircea parcă simte foiala lui Iercău și Ene Udobă, care s-au apropiat dar nu îndrăznesc să-i grăiască..

— Ce e, boieri dumneavoastră?

— Măria Ta, soarele nostru dătătoriu de viață, se smerește unsuros Udobă, în timp ce lui Iercău îi bățâie fără voia lui un picior, am avea o rugămintă prea plecată...

— Să auzim...

— Dorind să ne dăm viața, cu armele-n mâini, pentru coroana Măriei Tale, prea smeriți îți cerem să îngădui să lipsim de la curte o vreme.

— Puțină vreme, puțină vreme... sare Iercău, pândind trăsăturile lui Mircea.

— Ca să adunăm cetele noastre, să le cercetăm armele și să ți le aducem!

Mircea îi măsoară de sus până jos și sub privirea aceasta, din nou descumpănitoare, pentru că e plină de veselie, de înțelegere dar și de o ascunsă milă, cei doi nu mai știu ce să facă cu mâinile...

— Ce-mi aud urechile? V-a venit poftă să vă zbunguiți cu sabia pe pielea păgânului, ca pe vremuri?

— Ne-a venit! Ne-a venit! bate din palme Ene Udobă.

— Ca pe vremuri... spune trist Mircea și le întoarce spatele, aruncând peste umăr: Duceți-vă.... și mai încet: și luați sama...

Dă cu ochii de Dan – acum îmbrăcat în „oștean de țară”: cușmă, cămășoi de in, pieptar de zale, brâu lat de piele, opinci – dar de marochin, bărdiță de argint. E cu ochii cârpiți de somn.

În spatele lui, în jurul mamei sale, doamnele de onoare s-au rânduie în semicerc, arborând priviri topite de admirație.

Buimac de somn, băiețandru se prosternează turcește:

— Lumină a Răsăritului... mângâierea credincioșilor... toiag al celor slabi...

O tăcere de moarte spartă de râsul ascuțit al lui Vlad, care chiuie:

— Prostu'! Tâmpitu'!

Mezea îl ia sever de o ureche și-l scoate afară.

*

Călugărul care-l învață pe Vlad psaltirea sforăie ușor, ca și cum ar fluiera, tresărind zmucit, în somn.

Copilul doarme sub baldachin: un zâmbet încântat de sine îi flutură pe buzele roșii.

Capul albit al lui Mircea, acum în obișnuitul lui veșmânt vechi de țăran-oștean, se apleacă asupra lui:

— Scoal'!

Copilul se întoarce cu fața-n jos.

Mircea îl ia în brațe, așa adormit.

— Ce-i? Ce-i? Au dat turcii? se trezește Vlad.

— Încă nu! Îmbracă-te!

— Unde mergem?

— Întrebi!?

— Nu întreb. Cu tine, Bunule, mă duc și la dracu-n praznic...

Mezea îl trage de o buclă neagră-corb.

— Asta înveți cu popa ăsta? Vocea de bas a oșteanului acoperă sforăitul subțire al călugărului.

CĂLĂTORIA

Cei trei călăreți – Mezea duce și caii de schimb – au ajuns pe o culme de unde privirea îmbrățișează țara, departe, unde sclipesc pe vârfurile munților zăpezi...

Prințisorul e fericit: călărește nebunește, chiuind; apoi – ca și cum l-ar lovi un gând și-un drag – se întoarce lângă cei doi bătrâni; își alătură căluțul vioi de al bunicului său; își lipește fruntea înfierbântată de brațul lui muschiulos care iese din mâneca largă, suflecată a cămășii de in aspru; gonește iar... se întoarce, le face semn să se grăbească; nu-și găsește astâmpărul...

...Trec, parcă plutind, pe sub bolți umbroase de păduri, ce par necălcate de picior omenesc și vietățile îi privesc fără spaimă, prin vaduri unde ape curate lucesc în bătaia soarelui; străbat bărăgane cu ierburi înalte cât omul...

...Un soare glorios răsare din hăuri de ceață trandafirie.

Mircea își întinde fața bătută de vânturi, cu ochii închiși, să primească mângâierea luminii.

— Bunule! se aude vocea lui Vlăduț, care și-a oprit căluțul și stă gânditor, cu pumnul în șold și un picior adus peste șa, – bunule, noi unde mergem?

— Departe...

Copilul se tulbură; privind în altă parte întreabă cu glas plin de neliniște și nedumerire:

— Noi... bunule, noi fugim?

— Cum să fugim, Vlade, dacă mergem înainte? spune glumind, dar cu înfățișare serioasă, bătrânul.

Copilul se uită la soare, care e în dreapta, cumpănește puțin, apoi întinde mâna spre miazăzi.

— Da... da' turcu-i acolo. Acolo-i Dunărea. Acolo-i Măria sa, tata...

— Măi, „se miră” Mircea, tu știi ceti semnele cerești?

— Mi-am luat îngăduința să-l învăț, Doamne, spune, nemaiîncăpându-și în piele de mândrie, Mezea.

— Bine, răspunde încet Mircea, poate își răspunde sieși. Așa va ști întotdeauna unde se află țara lui...

— Mai pot întreba ceva?

— Întreabă!

— Bunule, peste cine domnești Măria Ta în țara asta, că nu văd tipenie de om?

— Măi, se încruntă Mircea, ce fel de învățătură îți dă ție țârcovnicul cela? Nu știi ce scrie în Scripturi: caută și vei găsi...

— Iu-iu-iuuuu! Păi să caut atunci! și dând pinteni harmasarașului, Vlad se pierde printre copaci, de unde i se aude chiuitul subțire, prelung...

— De ce-l lași, Măria Ta? îndrăznește Mezea, atrăgându-și îndată fulgerul ochilor albaștri, ... să nu care cumva, să se pomenească în vreo capcană pregătită pentru păgâni.

— Cum i-a fi soarta! răspunde răstit Mircea.

— Fă bine și iartă...

— Soarta! Înțelegi? Soarta!! spune Mircea cu mânie crescândă și de neînțeles pentru bătrânul oștean.

*

O furtună cumplită, cu fulgere și trăznete, se dezlănțuie asupra pădurii... Copacii se zbuciumă ca niște ființe vii, unii se prăbușesc în scârțâituri, scrâșnituri și vuiet....

Într-o poiană, singur, Vlad cel mic, în fața unui foc stins. Zgomote înfricoșătoare îl împresoară. Ochi verzui-luminoși de sălbăticiuni apar și dispar în întuneric; foșnete amenințătoare îl fac să tresară. Șoptește fără glas: „Bunule unde ești, bunul meu?”

Apoi, deodată, băierile cerului se deschid și valuri de apă încep să se prăvale din tării.

Copilul încearcă în zadar, să se vâre într-o scorbură de copac, își strânge genunchii în brațe; părul ud i se revarsă pe obraji. Strânge dinții ca să nu strige. Se îmbărbătează singur: „Nu mă tem! Nu mă tem! Nu mă tem!”

— Dar tu ce faci aici măi copile? se aude o voce cumplită, ca de balaur. Ridicând ochii, Vlad vede o făptură pe măsura vocii, un uriaș ciunt de dreapta, cu părul și barba sure și încâlcite pe veci. Poartă o sarică scurtă și flendurită pe umeri, opinci uriașe și în stânga o bardă lată pe al cărui tăiș ud sclipesc fulgerele.

Fără să-și ia ochii de la el, Vlad pipăie primprejur: își găsește și el bărbița de luptă, o strânge în pumn pe furiș; răspunde sfidător:

— Nu te privește pe tine!

— Hă, mă! râde uriașul. Ești dat dracu’!

— Să știi că da!

— Până una alta, ești ud ca o vidră... Să fac focul...

— Ești într-o ureche! Pe ploaia asta? se strâmbă Vlad.

— Pe uscăciune știe oricine, țâncule...

Și scormonind pe sub frunzișul ud, scoate la iveală crengi încă nepătrunse de apa ce curge din țării; scapără amnarul cu singura lui mână – și în câteva clipe flacăra prietenoasă se înalță, vioaie.

— Și tu ești dat dracu’! spune Vlad cu admirație.

— Păi cum? Scoate cămașa să ți-o usuc.... Parcă se mai ogoiește...

În clipa când Vlad îi întinde cămașa, learcă, uriașul vede pe umărul lui stâng semnul dragonului ars cu fierul roșu.

Purtarea lui se schimbă dintr-odată. E copleșit. Își scoate sarica, o pune – cu o stranie delicatețe – pe umerii copilului, întreabă cu voce tremurândă:

— Dar însoțitorii Măriei Tale, ei unde sunt?

— Aici! răsună vocea lui Mircea.

S-a ivit cu părul și barba albă ude, din întunecatul desiș, urmat de Mezea care poartă o căprioară săgetată pe umeri.

— Doamne! și uriașul se prăvălește la picioarele lui, îmbrățișându-le. Își lipește fruntea de vârful cizmei.

În lumina vie a focului, fața lui Mircea e neagră de mânie și uimire.

— Cine te-a învățat una ca asta Simioane? întreabă el printre dinți și cu degete de fier îl înhață de chica neșesălată, îi ridică fața să-i vadă ochii.

— Sărăcia.... nevoile... șoptește uriașul...

*

O lună cât o tipsie s-a ivit pe cerul spălat plin de stele cât pumnul. La marginea pădurii, o casă, de lemn ridicată pe un postament înalt de piatră, împrejmuită cu gard de pari ascuțiți, încât pare o cetățuie.

— E a șaptea pe care o am ridicat, râde Simion. Cinci le-am aprins eu, două dușmanul, că n-am mai avut vreme...

Mircea urcă sprinten scara înaltă de lemn, după el Mezea, cu căprioara, în spate și cu copilul adormit în brațe; la urmă Simion care trage sus scara.

Sunt în „casa mare”: o încăpere joasă, cu tavan de bârne groase și afumate. Masă și lavițe grosolan cioplite din stejar. Un opaiț luminează fantomatic.

Simion a aprins focul în vatră; Mezea a tăiat căprioara în bucăți; înfige o halcă într-o țepușe și punând un genunchi în pământ – cu o mișcare firească – i-o întinde lui Mircea. Acesta, luând-o, face o mișcare bruscă cu umărul și Vlad, care moțâia lipit de el, cade în patru labe.

— Pic de somn! Vreau să dorm!

— Omul nu face ce vrea – ci ceea ce trebuie. Stai treaz! Se întoarce spre Simion, care-și șterge cenușa de pe obraz. Ai uitat ce caut eu când intru în casa unui om de-al meu?

— Cum să uit, Doamne? râde cu gura știrbă uriașul.

Ridică dușumeaua și din ascunzătoare scoate arcuri, săgeți, cucure, securi de luptă, sulițe, pe care Mircea le cercetează cu de-amănuntul, trecându-și degetul priceput peste tășuri și ascuțisuri, pișcând coarda arcurilor ca pe o strună de lăută.

— Bine! spune scurt, aspru, ca să-și ascundă mulțumirea....

— He, he, râde acum în sfârșit destins, Simion. Parcă nu te știi eu, Doamne, că ai obiceiul să cazi pe capul omului, când nici cu gândul nu gândește?

Așează armele la loc, lasă să cadă dușumeaua cu o bubuitură care-l trezește pe Vlad...

— Ți-am spus să nu dormi, avem timp să dormim când vom fi morți, spune aspru Mircea.

Simion a prins curaj și sămânță de vorbă..

— Da' ce? Îs prost să nu țin armele gata de folosință? Nu știi că pentru asemenea negândire pedeapsa îi moartea.?

Vlad, brusc interesat, face ochii mari.

— Moarte de mâna stăpânirii, moarte de mâna dușmanului, asta-i soarta noastră... spune el vesel, clipind din ochi.

— Esti îndrăzneț!

— Așa ajungem la bătrânețe, când nu mai așteptăm nimic de la viață...

Ridică fruntea și spune, cu un fel de îndârjire:

— Adevărul ar trebui să-l spunem tot timpul!.... Mai ales sfetnicii Măriei Tale!

*

Cețurile alburii ale dimineții de toamnă se târăsc printre arbori, atârânănd de crengile lor...

Într-un luminiș unde copacii au fost doborâți de curând, unsprezece flăcăi sunt înhămați la un plug mare cu brăzdar de lemn. Al doisprezecelea, prâslea, ține cormana plugului și-i îndeamnă pe ceilalți cu glas subțire: „Hei-mă hei!” la care înhămații răspund, râzând, cu o opinteață zdravănă și cu un „Hei!” năpraznic. Plugul scoate rădăcinile din pământ despică brazde lungi.

Undeva aproape, pe o colină de unde se vede totul, Mircea, de mâna căruia atârână Vlăduț, încă somnoros, și Simion Ciungul, care-i spune cu mândrie:

— Ai mei. Toți. Adică ai Tăi, Doamne....

— Și ce fac? De ce i-ai înhămat ca pe vite? întreabă Vlad cel mic.

— Vitele... câte le mai avem... le păzim Măria Ta, ca pe lumina ochilor, întrucât ne hrănesc... (Cu alt ton, vioi, bucuros). Deștelenim o postață, să punem de pâine...

Vorbește, parcă anume numai lui Vlad.

— Pământul ce l-am avut din moși strămoși ni l-au luat boierul Măriei Sale Mircea Voievod, paharnicul Ene Udobă... pentru unele munci ce nu i le-am putut face...

— De ce? întreabă răstit Mircea.

— Feciorii au fost la oastea cea mare în Podunavia, cu tatăl Măriei Sale... se apleacă el spre Vlad... iar eu, numa' cu o mână...

— Udobă? întreabă Mircea, mirat dar mai mult trist. Cel ce ne-a fost alături cu sabia, la Kossovopolje, la Rovine, la Nicopole?

— El, Doamne... căci s-a îngășat. L-ai ridicat de jos și a uitat de unde s-a ridicat... Iar acuma...

Se oprește brusc. Se închide în sine.

— Zi, dacă ai început.

— Nu mai zic... mormăie Simion.

Privesc un timp, tăcuți, truda cumplită a celor din vale.

Încet, rar ca pe-o litanie. bătrânul Simion șoptește:

— Să nu dea Dumnezeu, Doamne, să pună rumânul fruntea în pământ și să zică: „Sub turc ori fără turc, totuna-i”.... Că atunci se spulberă țara...

Cu ochii scăpărând de o mânie cumplită, Mircea îl înhață de pieptul cămășii.

— Asta... să n-o mai spui... niciodată!

Cu un surâs nespus de trist, Simion șoptește:

— Dar s-o gândesc mă poți opri, Măria Ta?

Mircea răsuflă adânc, de câteva ori, căutându-și liniștea. Cu pieptul încă zbuciumat, întreabă:

— Cunoști porunca ce am dat-o pentru asupririle boierești?

— Cunosc.

— Spune-o!

Simion surâde, ciudat:

— „Cine ar umbla printre voi, dintre boierii domniei mele, să vă tragă la alte munci, pe oricine să-l loviți în cap!”

— Și?

— Ce se face țara fără dregători?...

Mircea se întoarce brusc:

— Să te gătești și să vii cu mine!

— Poruncă, Doamne! și cu vocea lui nemaipomenită, dă glas: Feciori, mă! Aveți grijă de toate, mă! Că eu mă duc mă! La slujba Măriei Sale, mă! Că m-a chemat!

În clipa aceea soarele răsare, undeva în spatele lor și razele lui învăluie pe Mircea cu un nimb de aur roșu.

Ca la un semn feciorii se rânduiesc, pun – în același timp – un genunchi în pământ, își scot – cu aceeași mișcare – cușmele și strigă într-un glas, de răsună valea:

— Întru mulți ani, Doamne, Măria Ta!

*

Un amurg de flacără se răsfrânge în apele limpezi ale Argeșului.

Călăreții trec apa prin vad, risipind pulberi ude. Caii își adapă boturile, sforăind ușor, a plăcere.

Pe malul dimpotrivă, un codru bătrân, întunecat îi primește în liniștea sa din veacuri...

Picioarele cailor se înfundă până la genunchi în frunzișul de aramă.

Deodată, unul din cai se oprește, fornăie neliniștit... Scurmă cu copita...

...Sub covorul de frunze, oase omenești... O spadă ruginită... Un coif crăpat de o bardă... O mănușă de fier, ruginită.

Vlad bagă de seamă, cu uimire, cum pe fețele celor doi însoțitori s-a așternut o adâncă smerenie.

Încet, în același timp, își trag cușmele de pe plete...

Mircea descalecă. Înaintează prin frunziș, printre osemintele tot mai dese, tot mai învălmășite... Săgeți cu lemnul putrezit zac peste tot, înfipite în arbori, ori cu vârful ruginit printre coastele descărnate, unele acoperite încă cu zdrențe ce și-au pierdut culoarea...

Mircea îngenunchează.

— Copile, spune cu voce răgușită, vino lângă mine!...

Curios și neînțelegând nimic, Vlad vine lângă el, îl privește lung, apoi spune cu veselie de copil neștiutor:

— Bunule.... da' multă lume s-a prăpădit prin locurile astea...

— Multă, puiule, multă...

*

Un foc uriaș se înalță spre cerul înstelat, ca un arbore de lumină.

Flăcările și umbrele se alungă pe fața, parcă săpată într-un lemn scump, a lui Mircea. Vorbește încet, parcă în cuvintele lui se simte truda întregii vieți:

— Noi, copile și nepoate, pe locurile astea am fost... de când ne știm... și încă dinainte... Locuri bune, frumoase, pe potriva sufletului oamenilor de pe aici... Le-au râvnit mulți. Regi vecini... ce se închinau aceluiași Iisus Hristos...

*

...o trecătoare îngustă, adâncă – parcă sabia unui uriaș a izbit între munți – în care e un îngrozitor vâlmășag de cavaleri în armuri, cai înzăuați, flamuri și sulite lungi, peste care se prăvălesc șuvoaie de bolovani, nori de săgeți....

Urlete, troznetul metalic al platoșelor și scuturilor zdrobite, nechezatul de moarte al cailor... Flamurile de mătase pe care strălucesc în culori vii, herburi nobiliare, se frâng, sunt călcate în picioare; cavalerii se înghesuie, se împing, se lovesc unii pe alții cu spadele, cu securile, cu bicele de luptă, să scape din cumplita capcană....

Una cu stâncile, cu brazii ce se cațără pe înălțimi până sus, unde printre norii spulberați de vânt, plutesc vulturii de pradă – oștenii români potopesc cu bolovani și săgeți falnica oaste a lui Carol Robert, regele Ungariei.... Sus de pe o stâncă, sub coama cerului, călare, nemișcat ca o statuie, Basarab Voievod, înveșmântat în armură argintie, privește prăpădul. Încet își scoate coiful: un chip aspru încă tânăr, cu barba neagră, semănând izbitor cu Mircea.

... a carui voce se aude, pe această imagine:

— Și astfel, la Posada, străbunul tău, Basarab Voievod (cei doi însoțitori se descoperă) i-a învățat pe frații-Regi *creștini* că nu e bine... (vocea i se rostogolește mânioasă) *că nu e bine deloc!* să poftească la ceea ce nu-i a lor...

Cu ochii lucind de curiozitate și mândrie ca doi cărbuni aprinși, Vlad întreabă:

— Și au priceput învățătura?

— Toți trei bătrânii râd.

— De, eu nădăjduiesc că da... zice Mircea. Nădăjduiesc... pentru ei.

— Și pe urmă? întreabă copilul, stârnit.

Din butucul gros ce se mistuie în jar țâșnește o flacără iute, ca o limbă de diavol, luminând – pe un trunchi ce se află căzut acolo și e plin de săgeți, ca un animal țepos – o tigvă acoperită de un coif otoman, cu țugui. Din orbita stângă a răsărit și crește o mlădiță tânără...

— Pe urmă, spune grav Mircea.... din pustirile fără fund ale Asiei s-a ivit o putere cumplită.... a cărei singură lege era sabia... jaful... nimicirea celor de-o altă lege... ori supunerea lor... ceea ce-i totuna...

....Ascuțit, sfredelitor până la durere, se înalță țipătul sălbatic al muezinului: Allah-il-Allah-Allahu-Akbar!

.....Suită de imagini într-un caleidoscop frenetic: Șeicul Bedr-ed-Din, tânăr, sfâșiindu-și veșmintele într-un delir războinic, îndeamnă urdia de călăreți, cu ilice de capră pe piepturile goale, bronzate, cu fețele supte, mâncate de barbă, sub turbane negre, ce năvălesc într-un nor de praf, sub steagul verde, uriaș, al Profetului....

....femei, copii, bătrâni sunt târați în robie, în plesnetul nemilos al harapnicelor... Vaiete, sate arzând....

Vocea lui Mircea – pe imaginea unui țar bulgar, în somptuoase veșminte bizantine, dar cu capul înfășurat în pânză însângerată, care se prosternează. în fața Sultanului Murad: acesta, cu ilicul pe pieptul gol, ca cel din urmă akîngiu, cu mâinile însângerate până la coate, râde cu dinții albi, în aclamațiile azapilor, ienicerilor și spahiilor – peste

care răsună sfredelul asurzitor al vocii muezinului: Allah-il Allah-Muhammad rassul Allah-Allahu-Akbar!

— Prietenul și ruda noastră de dincolo de Dunăre, țarul Sișman al Bulgarilor, a fost înfrânt... și țara lui prefăcută în pașallc...

— ALLAH-IL-ALLAH-MUHAMMAD RASSUL ALLAH!
ALLAHU AKBAR!

— După el a venit rândul prietenului nostru cneazul Lazăr al Sârbilor, care ne-a cerut ajutor...

KOSSOVOPOLJE

Noapte fără lună. Cu copitele învelite în șomoioage de paie, caii înaintează fără zgomot. Din când în când se aude fier izbind fier, teacă de sabie, scăriță, vârf de lance, coif... Un fel de târșială enormă, furișată, ca și cum s-ar strecura prin noapte mulțimi nenumărate de șoareci uriași...

O tuse răsună nefiresc de tare. În clipa următoare, ienicerul vinovat de-a fi tulburat liniștea poruncită, e prins de ceafă de un braț de fier.

Sultanul Murad, a cărui barbă albă are parcă o lucire fosforescentă, umblă – ca de obicei – cu pieptul gol, sub ilicul de piele de capră. Îl înfundă cu fața în glodul frământat de copitele cailor.

— Ce-am poruncit eu? Ce-am poruncit eu, câine?

Îi apasă ceafa cu talpa cizmei împintenate.

Un cavaler bizantin, Sevastocratul Kondilas, tânăr – îi spune, cu o închinăciune elegant-slugarnică, lui Bayezid lângă care se află călare și a cărui față e acoperită complet de apărătoarea coifului cu țugui și cefarniță de zale negre:

— Avântul războinic și vigoarea tatălui vostru, ilustrul sultan-autocrator Murad, sunt admirabile, cu toată vârsta înaintată... Sunt fericit că prea Iluminatul meu stăpân, Împăratul Ioan, m-a trimis să fiu martor al acestei campanii...

Bayezid încuviințează cu o înclinare a capului.

Murad, din nou pe calul pe care l-a încălecat dintr-un salt, tătărăște, face un semn energic înainte. Mâneca flutură pe brațul negricios, încă vânos. Bayezid, căruia îi era

destinat semnul, se înclină foarte adânc, pe coama calului, ridică și el brațul, apoi se pierde în noapte...

...De undeva, foarte de departe, se aud nedeslușit, zbierete vesele, frânturi de cântece...

...Sub un cort imens, cât o piață, lungi mese gata să se dărâme sub povara mâncărilor – jumătăți de vite, berbeci întregi, hălci de cărnuri de vânat, pești mari de Dunăre – a vaselor de câte cincizeci de ocale pline cu vinuri – petrec cavalerii apuseni, în strălucitoare „pourpoint-uri” de mătasă, de brocard, de cașmir, având – fiecare – pe piept și pe spate, ilustrul blazon al familiei...

Urlă cât îi ține gura, nici unul nu se ascultă decât pe sine; înfulecă și beau zdravăn.

Un trubadur firav și blond-spălăcit recită ceva, acompaniindu-se cu o liră, dar vocea lui se pierde în hărmălaie.

La o masă mai lăturalnică, gazdele – Cneazul Lazăr al Sârbilor, om îmbătrânit înainte de vreme, privește cu un trist și inutil reproș această orgie, ținând mâna pe grumazul fiului său, Stefan Lazarevici. Într-un capăt al mesei, izolat, un tânăr înveșmântat în negru, jumătate călugăr, jumătate oștean, se roagă cu ardoare, surd și orb la ce se petrece în jurul lui...

O clipă neașteptată de tăcere... Vocea fornăită a trubadurului:

*Atunci Godeffroy de Bouillon,
Bătu la poarta Ierusalimului,
Iar Conetabilul de Bourbon...*

Un nobil gras, roșcovan, asudat – a cărui tunică de mătase cu un dragon roșu brodat cu fir de aur e pătată de vinuri și sosuri, Mareșalul de Franța Enguerand de Marigny-Coucy, se ridică și zbiară cu o voce de bas dogit;

— Gura! Viteji Cavaleri! Să bem în cinstea tânărului dar cu atât mai neînfricatului Rege al Ungariei... SIGISMUND DE LUXEMBURG!

Un bărbat în jur de douăzeci de ani, cu o barbă blondă surprinzător de lungă – îi ajunge aproape până la brâu – se ridică. E foarte înalt, suplu, îi domină pe toți. Ia o cupă de aur, cât un lighean și întorcându-se spre cneazul Lazăr, i-o închină:

— Bea! Mulțumesc pentru insigna onoare, dar vom bea în cinstea ilustrului Cneaz Lazarus al Serbilor care, chemându-ne în ajutorul său, ne dă prilejul să ne încercăm, pe spatele infidelilor tăișul spadelor.

— VIVAT! CRESCAT! FLOREAT! răcnesc cavalerii care, în ridicarea lor precipitată, cu cupele în mâini, răstoarnă băncile și jilturile pe care pajii lor frumoși adolescenți cu pletele încadrându-le fețele rotunde, trandafirii, se grăbesc să le așeze la loc.

Cu ochii gânditori, dar cu buzele zâmbind, Cneazul Lazăr primește închinarea...

Își golește cupa...

Nobilii apuseni se întorc gălăgioși și neînfrânați, la ale lor.

*

În fruntea ienicerilor. Bayezid înaintează în noapte.

În urma lui, cu marele steag verde al Profetului desfășurat, muezinul Bedr-ed-Din care șoptește fanatic: Allah-il-Allah-Allahu Akbar!

*

În cortul care vuiește de zbierete, de muzici țipătoare, intră Mircea, Voievodul Țării Românești.

E un bărbat în puterea vârstei, cu barbă neagră și părul retezat sus, deasupra frunții, căzându-i pe umeri. Poartă veșmânt de zale, pieptar și apărătoare de oțel călit astfel ca să nu strălucească în soare sau în vreo rază trădătoare de lună. E acoperit de noroi, vine din cercetare. Îl însoțește vărul

său, Neagotă Spătar, bărbat tânăr, frumos dar pleșuvind înainte de vreme.

— Domnilor! strigă el, încercând să acopere hărmălaia... Domnilor! O parte din ordia otomană...

Nu-l ascultă nimeni...

Cu fața strâmbată de mânie, Mircea scutură cu putere umărul Mareșalului Enguerrand de Marigny:

— ...urcă spre podișul de deasupra Câmpiei Mierlei...

Nobilul Mareșal, pe a cărui față curg șiroaie de sudori, se întoarce, privește prin el ca prin sticlă, apoi se face vânat de furie.

În clipa aceea Sigismund, care a văzut scena, sare de la locul lui, vine lângă Mircea și-i spune Mareșalului, cu un zâmbet cuceritor:

— Este nobilul Prinț Mircea al Valahiei! Prin frumoasa și bogata țară a căruia vom trece spre casă, după zdrobirea infidelilor, – și care ne anunță că numiții infideli ar încerca o mișcare de învăluire...

— Tinere Prinț, spune Mareșalul, mai binevoitor, dar plin de superbie, cei ce poartă numele de Marigny au luptat împotriva spurcatei semilune de la Întâia Cruciadă de fericită amintire, până azi...

Trubadurul improvizează grăbit:

*De spaimă Saladin fugea,
Și Marigny îl urmărea,
Ținând în mână spada sa,
Care ca soarele lucea!*

— Mai pe urmă, Boucicault, mai pe urmă, – zice cu modestie Mareșalul. Apoi spre Mircea pe care – spre vădita lui neplăcere, Sigismund îl ține mereu, protector, pe după umeri: Păgânii nu luptă noaptea. Se tem de „djini”... duhurile necurate ale deșertului.

— Parcă la Caffa, bunicul ori tatăl dumitale, ori cineva care purta același nume, a fost prins noaptea de emirul Saddahedin și purtat la lumina făcliilor legat de coada unui catâr râios...

— Pentru aceste cuvinte, Comite de Castlemaine, după încheierea victorioasă a bătăliei te chem la luptă cavaleriească, pe viață și pe moarte, cu lancea, spada și pumnalul, călare și pe jos...

Pajul său i-a și prezentat pe o tavă de argint mănuașă de oțel, pe care înfierbântatul Mareșal o aruncă la picioarele Contelui englez, care o ridică, spunând calm:

— Accept. Vei mușca țărâna, dacă infidelii îți vor mai lăsa dinți cu

care să poți mușca!

Sigismund de Luxemburg l-a tras pe Mircea de o parte. Spătarul Neagotă nu se desparte de Voievod; pare a-l păzi.

— Floarea cavalerimii europene! Nu te uita, bunul meu principe la vorbele lor... Judecă-i după fapte...

Și-l privește cu subânteles. E mai înalt cu mult decât Mircea și asta îl face să creadă că-l și domină; de aceea e binevoitor.

— Îmi pare bine că ne-am cunoscut. M-ai cucerit. Vei avea, oricând, bunăvoința și protecția mea...

Cu dinții strânși, Mircea se înclină imperceptibil.

— Sunt măgulit din cale-afară...

— Ar fi bine însă ca aceste frumoase sentimente ce nutrim unul față de celălalt să fie pecetluite printr-un tratat. Vom fi noi cei onorați să vă numărăm printre vasalii noștri, spune grav Sigismund. Și-i întinde, cu superbie, mâna.

O expresie de uluire se întinde pe fața lui, deoarece Mircea nu se grăbește – așa cum se aștepta, Sigismund – să strângă această mână cu degete încărcate de inele.

— Tratatele se cer a fi cumpănite în amănunt, ca să nu fie în ele sămânță, de ceartă... spune Mircea, privindu-l în ochi; apoi îi ia mâna și i-o strânge.

— Domnilor! se întoarce Sigismund, ar fi vremea să întocmim planul de bătălie...

— Prin glasul regelui tânăr a vorbit înțelepciunea! strigă Mareșalul de Marigny.

Cu un gest năvalnic mătură totul din fața lui, apoi – în timp ce ceilalți nobili se adună ciopor în spatele lui – începe să închipuie așezarea oștilor cu tot ce-i cade sub mână: tăvi de argint, cupe, cuțitoaie late de tăiat carnea.

— Aici suntem noi! în mijlocul Câmpiei Mierlei al cărei nume va intra în Istorie, cu ajutorul Prea Curatei Fecioare! zise el, trântind cu zgomot pe masă un chiup uriaș de lut zmălțuit, care se sfarmă în bucăți, stropind cu vin în toate părțile...

— Să fie un semn bun acesta? chicotește contele de Castlemaine; Mareșalul nu-l bagă în seamă.

— Iar aici... un mare vas de tuci e trântit cu zgomot... este Infidelul

— Nu, zice liniștit Mircea. Infidelul se va afla, dacă nu se și află aici... și aici...

Și așează două vase de argint pe flancuri.

Mareșalul pare că se va năpusti asupra lui, ca un mistreț zădărnăt, dar mâna fină a lui Sigismund care-l apasă pe umăr și o privire semnificativă, ca și cum ar fi ceva stabilit între ei doi de mai dinainte, îl potolește. Cu un zâmbet mios se adresează lui Mircea:

— Întrucât Prințul român pare a fi îngrijorat de soarta marginilor... i-o încredințăm spre apărare pe aceea din dreapta... unde curge un pârau...

— Pârâul curge la stânga... La dreapta e o pădure, spune liniștit Mircea.

— Și nu vă veți mișca de acolo, continuă Marigny, ca și cum nu l-ar fi auzit, până când nu veți auzi acest semnal...

Un gest și doi trâmbițași intonează sunete înalte.

— E semnalul de halai... Semn că am învins.

Atunci veți porni și veți veni spre centrul câmpiei... unde va lupta.. căci așa se cuvine, oștirea ilustrisimei noastre gazde, Prințul Lazarus.

Cneazul Lazăr multumește printr-o înclinare plictisită. Continuă să dea porunci în șoaptă căpeteniilor care vin și pleacă...

Mircea vine lângă el. Tânărul său fiu, Stefan Lazarevici, îi zâmbește cu prietenie.

— De ce i-ai chemat?... Dacă biruim, se vor împăuna ei... Iar dacă nu...

— Cum va fi voia Domnului, spune Cneazul Lazăr, pe a cărui față s-a întipărit presimțirea morții și o mare seninătate.

— Tată! râde Stefan ai început să judeci ca păgânii... „Inch-Allah” voia Domnului... Dar noi ... noi unde suntem?

Bătrânul Lazăr le unește mâinile.

— Să fiți prieteni. Să fiți frați. Țările noastre sunt așezate în bătaia tuturor vânturilor și numai în prietenie... numai împreună... Dați-vă sărutarea de viață și de moarte...

Cei doi tineri se îmbrățișează...

— Cneazule Miloș Obilici – se adresează Mircea tânărului înveșmântat în negru, care pare rătăcit într-o lume de gânduri, tot mai stărui în acea hotărâre pe care ne-ai împărtășit-o?

— Am jurat, ce mai întrebi? spune Miloș Obilici cu un glas înfundat, parcă de om bătrân. Am straie turcești, știu turcește... cuțitul mi-e ascuțit... vrea să bea sânge de sultan... Am jurat. Voi făptui.

— Numai să nu fie mai rău, spune cu un glas și o privire ciudate Mircea.

— Cum poate fi mai rău decât este?

— La noi este o vorbă: schimbarea domnilor, bucuria proștilor...

(Miloș a sărit în picioare, cu mâna pe plăselele pumnalului.)

— Nu te mânia, cneazule. Să-ți ajute Dumnezeu, spune Mircea, părănd deodată foarte bătrân. Se întoarce spre Lazăr: Mă duc la locul ce mi-a fost hărăzit de cei ce le știu pe toate... Mă duc la ai mei...

Cavalerii apuseni s-au luat de-a binelea la harță:

— N-am venit atâta drum ca să las altuia cinstea de-a duce provocarea la luptă! Ne cheamă d’Artois și provocăm pe oricine care ne contestă acest drept!

Ca niște cocoși, ceilalți se îmbătoșează:

— Primim! Unde? Cum? Când?

*

Precedat de doi paji, aleși dintre cei mai arătoși, un cavaler în armură argintie – nu se mai știe cine e – înaintează în galop nebun cu lancea plecată ca și cum ar fi gata în fiecare clipă să străpungă pe cineva.

Și deodată calul se poticnește. Picioarele i se afundă în nămol. Din alura marțială a grupului nu mai rămâne nimic... Cei trei cai se poticnesc într-un pământ moale, necunoscut...

— Sunați! Sunați! răsună, înăbușită de coif, vocea cavalerului. Și în timp ce trompetele răsunară în pustiu – căci în jur sunt numai mărăcinișuri și stufărie deasă – cavalerul se înalță în scări, își ridică viziera și cu o voce răsunătoare strigă:

— Sultane Murad! Eu, marchizul Phillppe d'Artois de la Marche d'Eu, te chem la luptă dreaptă și-ți arunc mănușa mea...

Aruncă mănușa de oțel care se scufundă într-un ochi de mocirlă.

În clipa următoare, zbârnâind ca un roi de albine infuriate, un nor de săgeți se abat asupra lui, îl izbesc în obraz, prin viziera deschisă; când își duce mâinile la ochi, o săgeată îi străpunge subțioara... Calul, străpuns, se prăvale greoi, pe o latură, în nămol.

Pajii, înnebuniți, o iau la goană, dar săgețile îi culeg unul după altul, în timp ce din desișuri se aude psalmodierea ascuțită a muezinului și urletul de luptă, prelung, al oștirii otomane.

— Rușine, Blasfemie! S-o spălăm în sângele spurcat al infidelilor! răcnește Mareșalul de Marigny, ridicându-și spada dreaptă. Cine mă iubește, mă urmează!

Vizierele coboară cu un surd zgomot metalic.

Lăncile se pleacă.

„Floarea cavalerimii apusene” pornește o șarjă eroică; fiecare își urlă din răsuputeri numele ori deviza familiei:

— Castlemaine!

— Trémouille! Trémouille!

— Schilberger!
— Wagenstein!
— De la Vienne!
— Tayaut!
— Tue! Tue!
— Gott mitt Uns!
— Dieu et mon Droit!
— Nevers!
— Vive Dieu!

Și se pierd, strălucitori și colorați cu penajele fluturând în cețurile cenușii ce se târăsc deasupra Kossovopoljiei...

*

Un pâlc de pădure la poalele unei coline – unde așteaptă mica oaste a lui Mircea făcându-se – după obiceiul ei, una cu arborii, cu desișul, cu tufișurile, cu pământul...

De undeva, ori din toate părțile parcă, se aude, când mai încet, când mai tare, zvonul bătăliei...

Calul lui Mircea paște slobod.

Voievodul se plimbă încet printre oștenii lui făcându-le semn să se ridice la ivirea sa. E cu gândurile în altă parte, dar mâna lui pricepută pipăie tăișurile, pișcă strunele arcurilor cercetează ascuțișul săgeților...

Pe un cal roib, în spume, spătarul Neagotă se ivește în goană nebună, gata să se năruie la picioarele lui Mircea.

— Măria Ta... Apusenii... au fost prinși cu toții...

— Cneazul Lazăr?

— A pierit... Măria Ta... în spatele oștii sârbești s-au ivit ienicerii...

— Sigismund al Ungariei?

— A lăsat marginea și a luat-o spre miaz-noapte... socot că spre casă! Măria Ta... noi, noi ce facem acum? Stăm aici ca proștii... și așteptăm să ne potopească?

— Repede te sperii, vere Neagotă...

*

Trupul Sultanului mort, cu pumnalul înfipt în inimă până la gardă, e întins pe un covor de Smirna năclăit de sânge...

Miloș Obilici în straie turcești sfâșiate, cu fața sângerând de lovituri, e ținut de doi ieniceri. Râde sfidător, cu dinți albi.

Bayezid, mereu cu fața acoperită de apărătoarea coifului, ascultă subtilul compliment al „observatorului” bizantin Sevastocratul Kondilas.

— Încercând, fără a reuși, să ne ogoim regretul sfâșietor pentru moartea augustului vostru tată, o, Mare Sultan Bayezid, vă felicităm pentru izbândă... Ați fost... un fulger... Muezinul ridică brațele descărnate:

— Bayezid Ilderim! Bayezid Fulgerul!

Bayezid își scoate coiful cu țugui: o față fină, prelungă, inteligentă; barba neagră-corb e tăiată cu îngrijire. Sub cămașa de zale se ghicește strai de mătase.

Privește corpul fără viață al tatălui său, Sultanul Murati.

În timpul acesta răsună egală și melodioasă, vocea lui Kondilas purtată pe aripile elocinței grecești:

— Căinii de sârbi... frații noștri numai cu numele... își merită pedeapsa căci au ridicat mâna nelegiuită asupra slavei Bizanțului, răpindu-i provinciile sale... Thessalia, Epirul, Macedonia...

Nimeni nu-l ascultă.

Aclamațiile nebunești ale oștirii devin asurzitoare:

— Ilderim! Ilderim! Ilderim!

Cu pași mășurați, cu fruntea în pământ, Bayezid se apropie de Miloș Obilici. Îl privește lung, îi zâmbește.

— Ești un viteaz! spune el, cu voce mișcată. Apoi, cuiva în spate: Să fie jupuit și apoi legat de patru cămile, care să-l rupă în bucăți...

Câmpia e acoperită de leșuri...

Corbii de pradă, nenumărați, s-au ivit atrași de mirosul sângelui... Cronicănitul lor sinistru e acoperit de corul unui sobor de preoți, în patrafire de aur și argint care cântă jalnic, zguduitor:

GOSPODE POMILUJE...

În urma lor, cu capul gol – întreaga lui înfățișare, zdrențuită, plină de sânge arată că a luptat ca o fiară – înaintează Cneazul Stefan Lazarevici, cu coroana de aur pe cap, urmat de câteva din căpeteniile rămase în viață ale oastei sârbești...

La trecerea lor, câțiva oșteni sârbi se dau la o parte, lăsând să se vadă trupul stălcit, făcut una cu pământul ud, al bătrânului cneaz Lazăr, cu pieptul ciuruit de săgeți... Un bătrân oștean, plângând, încearcă să-i curețe de nămol orbitele ochilor...

— O, tată, amară moștenire mi-ai lăsat... șoptește Stefan Lazarevici.

Preoții se opresc.

În față, pe o movilă, e Bayezid, călare, sub un imens steag verde de mătase, pe care – în extaz – muezinul îl poartă ridicat în bătaia vântului.

La poalele movilei, în genunchi, cavalerii apuseni; pe fiecare un ienicer îl ține de o frânghie petrecută laț în jurul gâtului.

Strălucitor în rafinatul costum de gală al cavalerilor bizantini, Sevastocratul Kondilas stă în mijlocul lor și-i încurajează:

— Nu vă faceți sânge rău. De Cristos iubitul și de Cristos iubitorul nostru împărat-Autocrator Ioannis, va plăti răscumpărarea. După ce i-o veți înapoia, grațios și prea

supus, împreună cu legiuita dobândă... vă veți putea revedea scumpele meleaguri natale.

— Ticălosul!

— Se pretinde creștin!

— Schismatic!

— Eretic!

— Sodomit!

— Îți dau întâlnire, Sevastocratule Kondilas, în câmp deschis, fără cartier, cu lancea... începe greoi Guy de la Trémouille, deoarece are gura plină de sânge închegat. Ienicerul care-l ține în lanț îl zmuțește scurt, ca pe un câine neascultător.

Fluierile, tobele, meterhanalele turcești izbucnesc într-un imn discordant, asurzitor.

Stefan Lazarevici urcă spre Bayezid, cu capul plecat.

Ajuns în fața Sultanului, își scoate sabia, o sărută și o depune la picioarele lui.

O zvâcnire a genunchiului îmbrăcat în fier al Sultanului și calul pune copita pe lama roșie de sânge.

Mereu cu ochii plecați, Stefan Lazarevici își ia de pe cap coroana, o întinde, ca pe o ofrandă, lui Bayezid.

În tăcerea de moarte, se aude răsuflarea – ca dintr-un singur piept – a oștirii învingătoare și vocea metalică a lui Bayezid:

— Primim umilita-ți plecăciune, Stefan Bey! – prin care te închini pe veci nouă, jurând că dușmanii noștri vor fi și ai tăi, că în războaiele noastre ne vei fi alături cu deplină credință, că vei plăti haraciul ce-ți vom cere și că vei asculta în toate, ca pe un părinte, pe trimisul nostru care va locui de azi încolo la curtea ta, ca să te păzească de greșeli.

Îi ia coroana din mâinile întinse. Fața i se împlânzește.

— Vino, spune cu căldură. Vino la adăpost...

Palid ca un mort, cu ochii halucinați, Stefan Lazarevici își lipește obrazul de scărița de oțel a lui Bayezid, în gestul supunerii.

Aplecându-se în șa, sultanul îi pune mâna pe creștet, apoi îi așează coroana pe cap.

ALLAH-IL! ALLAH! ALLAHU AKBAR! se revarsă urletul
de biruință deasupra câmpiei.

În depărtare, abia se mai aude soborul de preoți:
Gospode pomiluje...

*

În fruntea micului său pâlc de oaste, Mircea se
îndreaptă spre casă, în înserarea ce cade încet ca o pânză
viorie...

Deodată se întoarce în șa, încruntat:

— Mă! Ce călăriți ca muții! Cântați! Că în curând n-o să
mai aveți poftă de cântat!

Un cântec aspru, bărbătesc se ridică...

*

Simion ațâță focul... Limbi gălbui țâșnesc spre cer...
Mircea cel Bătrân îngână încet, încet – întors în trecut – acel
vechi cântec de luptă...

— Și apoi? întreabă Vlad.

— Apoi a venit rândul nostru!...

SILISTRA – 1393

Vântul aspru al Dobrogei învăluie în nori deși de praf zidurile crăpate și debelate de izbiturile berbecilor de luptă, ale cetății Silistra, în vârful turnului de pământ al căreia se zbate, ca o ființă vie, steagul Țării Românești.

Pe parapet oștenii, cei mai mulți răniți, sleiți, la capătul puterilor, cu fețele supte, bărboase, arse, cu buzele uscate și crăpate adânc de sete – ajutați de locuitorii cetății: bătrâni, femei, copii în stare să arunce o piatră, resping un asalt otoman. Îi potopesc cu bolovani, cu bârne, cu apă clocotită, cu nori de săgeți, silindu-i să părăsească berbecii – trunchiuri lungi de lemn gros – cu care șubrezeau întăriturile și să se retragă în neorânduială, deși un muezin fanatic, cu ochi strălumiți, îi îndeamnă, strigând ascuțit și sfâșiindu-și „djelaba” neagră, să se întoarcă la luptă.

Catapultele turcești prăvălesc ghiulele mari de piatră asupra apărătorilor care – îndată ce otomanii s-au retras în afara bătăii săgeților – cad – într-un somn greu, de plumb, sub soarele nemilos, în bâzâitul roiurilor de muște mari, verzui...

Un bolovan sfărâmă un crenel, improșcând cu sfărâmături de piatră și praf alb ca făina pe tânărul Mihail, fiul lui Mircea; Mezea, – însoțitorul – s-a aruncat însă în față, făcându-i pavază din trupul său.

— Pleacă de aici; rogu-te, Măria Ta, – spune un tânăr boier negricios, cu buze vineții și părul începând să albească înainte de vreme – du-te și adăpostește-te în pivniță!

— Nici prin gând nu-mi trece, namestnice Iercău! se sumeștește tânărul, un adolescent a cărui față murdară e palidă și trasă, ochii adânc încercânați iar părul îi cade în lațe nespălate pe umeri. Fără să scoată o vorbă, Mezea îi șterge de praf veșmântul de brocard scump, dar acum pătat de sudoare, de pământ, de sânge...

— Măria Sa Domnul, tatăl Măriei Tale, ni te-a dat în grijă... Ce-o să spună, Doamne ferește, dacă...

Tânărul Mihail își scutură capul cu mândrie.

— O să zică: „E bine că întâiul meu născut, Mihail, n-a dat pildă rea ascunzându-se ca o muierel!

Un boier tânăr, puternic ca un taur, cu o coamă neagră creață ca și barba albastrie ce i-a năpădit obrajii, și care privește împrejurimile cu ochi de șoim se întoarce și spune cu asprime de oștean, nedeprins cu protocoalele:

— Muierile din cetatea Silistrei se luptă pe ziduri, Măria Ta, alături de soții și copiii lor!

— Și atunci? Eu să mă ascund? Asta mă sfătuiești, pârcălab Berindei?

— Eu? Nu ! dumnealui, Iercău, e îngrijat din cale-afară!... Vin iarăși, spune el și râde, scuturându-și coama; pune la gură cornul de bour ferecat în argint și scoate un sunet prelung, care-i trezește pe cei de pe parapete. Cu mișcări moi, de oameni la capătul puterilor, își iau locurile de luptă și armele. Mihail, cu ochii la pârcălabul pe care se vede că îl admiră și ar vrea să fie prețuit de el, potrivește o săgeată pe struna arcului.

— Din vultur, vultur răsare! spune, sincer Iercău. Dar în glasul lui a alunecat și ceva neplăcut: limba de catifea a lingușelii. Mihail pricepe și se strâmbă, ca și cum l-ar fi pălit o durere de dinți. Se aud, apropiindu-se, urletetele atacatorilor și vocea muezinului, sfredelind nervii, Allah-il-Allah!

— Mezeo, ațin-te pe-aproape, zice Iercău, numărându-și săgețile ce i-au mai rămas.

— Este slujba mea, nu-i nevoie să-mi spui namestnice... mormăie însoțitorul și cu scutul său uriaș îl ferește pe Mihail

de săgețile ce încep să curgă din țării, cu un țiuit subțire, otrăvit.

Se aud bufniturile înfundate ale berbecilor izbind în ziduri, strigătele răniților, răcnetele luptătorilor. De sus, din turn, pârcălabul Berindei, încercând să străbată cu privirea norul de praf, des, ce s-a ridicat iarăși, conduce bătălia:

— Hei, mă, Duedeo... vezi că la poarta a treia... Ia-l și pe Tatu! și băgați-vă-ntre ei! C-o sparg!...

Iercău, cu o săgeată ieșindu-i din brațul drept, vine lângă el.

— Ei, te căptușiși spune, cu un surâs ce arată mai mult a rânjet, Berindei... Acu' poți sta la adăpost!

— Îmi cauți pricină!... se încruntă Iercău, și dacă scăpăm cu viață am să-ți cer socoteală...

— Nu scăpăm... spune sec Berindei... Apoi: Mă, Dragomire, mă! Nu vezi mă că ăia ridică scară... ce faci? Dormi?

— Dragomir e mort, pârcălabe! se aude, din vălmășag, vocea unei femei...

— Atunci luați seama care mai sunteți vii!...

— Și dacă știi că nu scăpăm... îți iei răspunderea... pentru viața coconului domnesc?

Din nou o undă de veselie, nebunească, în ochii mici, negri, vii ai pârcălabului uriaș...

— Ți-e a scăpa de aici? Vrei să-l însoțești?

— Nu... Dar...

— Mă, îi pune mâna pe umăr Berindei și cu aceeași mișcare îi smulge săgeata, făcându-l să scoată un răcnet ascuțit de durere... Mă, noi suntem boieri nu numai să stăm la sfatul și la masa Măriei Sale... da să și murim pentru țară când vine ceasul... Nu te teme... n-o să-l las pe feciorul lui Mircea Voevod să piară, ori să cadă în mâna păgânului... Mezea o să-l scoată de aici... și o să pleci și tu cu ei.

— Când?

— Când ți-oi face eu semn... Deocamdată eu poruncesc....

— Berindei... Apa e pe sfârșite... oamenii își mănâncă curelele... opincile... Cu prețul ăsta vrei tu să-ți câștigi slavă?

— Nu pentru slavă mă bat eu aici, vere Iercău... ci pentru pământul Dobrogei...

— Și... dacă crăpăm cu toții, crezi că o să-l păstrezi? Berindei nu-i răspunde. De pe ziduri se ridică strigăte de biruință...

— Așa! zice pârcălabul... I-am dat înapoi și de data asta... a treizeci și șaptea oară... Vere și namestnice ți-oi spune ceva... Pe ăla care la prima zborșire a dușmanului pune armele jos și fruntea în pământ... îl calcă, în picioare, ca pe o zdreanță... și cine se poartă ca o zdreanță, cu vremea începe să se și simtă zdreanță... și nu-i bine. Ai înțeles pilda mea?

— Du-te dracului! începe să râdă, cu admirație, Iercău, privind statura uriașă a pârcălabului.

*

Sultanul Bayezid Yildirim, care, spre deosebire de tatăl său, poartă armură fin cizelată și turbanul său de mătăasă albă imaculată e împodobit cu pană lungă, verde, de struț, vorbește cu blândețe:

— Cine a condus acest al treizeci și șaptelea asalt neizbutit?

Tăcere; cei din jurul lui își feresc privirile.

— Am întrebat ceva, spune încet Sultanul, cu vocea lui plăcută; parcă și un zâmbet i-a înflorit pe buze...

— Giaffar Bey, îi șoptește cineva...

— Tăiați-i capul, spune Sultanul, se întoarce și urmat de Izeddin Bey, a cărui ținută arată că încă n-a intrat în luptă, intră în cortul său, păzit de ieniceri înalți, impasibili.

— Sunt viteji... Mi-ar părea rău să piară... Supusul nostru, țarul Șișman al Bulgarilor, și-a revenit de pe urma frigurilor?

— N-are nici pe dracu! râde Izeddin.... Bolește de ciudă... de rușine... că soarta armelor i-a fost potrivnică și a trebuit să se supună...

— Adu-mi-l!

Izeddin iese; intră un hadâmb negru, care poartă pe o tavă de argint capul nefericitului Giaffar, cu dinții rânjiți.

Sultanul îl privește un timp, parcă fără să-l vadă, apoi spune:

— Să fie îngropat cu cinste...

Înclinându-se până la pământ, hadâmbul se retrage de-a-ndăratelea. În cort intră Izeddin, care anunță:

— Supusul Luminăției Tale, Șișman, cere îngăduința să...

— Bine, bine, râde mulțumit Bayezid. Să intre...

Țarul Șișman, un bărbat slab, verzui la față, cu o înfățișare chinuită, se aruncă la picioarele lui: „Stea a răsăritului, Slăvite Padișah...”

— Te vei duce la ghiaurii din Silistra... Bărbăția lor mi-a înduioșat inima... Știu că nu mai au ce mânca, ce bea, săgețile-s pe isprăvite și duhoarea morților îi otrăvește....

*

Una din sălile cetății, cu pereții spărți de ghiulele de piatră, care se văd, de altfel, peste tot.

Țarul Șișman, vădit stânjenit de situația în care se află, dar căutând totuși să salveze aparențele printr-o semeție deplasată, spune pârcălabului Berindei, care e înconjurat de căpeteniile – puține – ce i-au mai rămas, toți abia mai ținându-se pe picioare, cu ochii roșii, cu rănile oblojite cu cârpe murdare, cu platoșele boselate și cămășile de zale rupte...

— Măritul Sultan Bayezid, nebiruitul nebiruiților, groaza dușmanilor...

— Peste asta cred că putem trece, spune cu o voce răgușită, pârcălabul Berindei.

— ... a cărui inimă milostivă a fost adânc mișcată de vitejia cu care v-ați împotrivit... – și în timp ce vorbește două lacrimi, lacrimile rușinii de-a fi fost înfrânt și supus, se scurg pe fața slabă, îmbătrânită înainte de vreme a voievodului bulgar, ... în marea lui mărinimie...

— Și asta-i de prisos... spune, părănd că e gata să adoarmă, Berindei.

— Vă îngăduie să ieșiți din cetate, cu steagul în frunte, cu familiile și averile voastre.

— E prea puțin! răsună, pe neașteptate, vocea lui Berindei trezind un ecou care-l face pe Șișman să tresară.

— Ce mai vreți?

— Și cu armele noastre!...

Vocile căpeteniilor se ridică într-un cor răgușit:

— Așa e! Așa e! Armele nu le punem jos...

— Ne-or mai fi trebuind! zice unul, mai tânăr și face cu ochiul...

Privirea lui Berindei a prins privirea lui Iercău. Îi face un semn imperceptibil.

Strecurându-se, ca o umbră, căci are aplecare spre așa ceva, Iercău urmat de Mezea ies din sala cu pereții spărți...

Undeva, cu capul pe coapsa unui oștean căzut în luptă, prințul Mihail doarme; fața îi e acoperită de muște...

— Bine că i-a dat Dumnezeu gândul cel bun!... șoptește Iercău.

— Scoal' Măria Ta... Plecăm!...

Într-o ordine desăvârșită, cu steagul țării în frunte, apărătorii cetății Silistra părăsesc ruinele. În mijloc sunt femeile, copiii, bătrânii, încărcăți cu bagaje, pe margini oștenii cu armele pregătite...

De pe o mică înălțătură, Sultanul Bayezid îi privește cu admirație. Face un semn și meterhaneaua otomană începe să cânte, iar tuiurile se înclină la trecerea vitejilor.

Părcălabul Berindei răspunde printr-o înclinare ușoară a capului, dar printre dinți șoptește: „Ne mai întâlnim noi”....

În spatele Sultanului, pe un cal alb, mic și focos Izeddin se zbuciumă; se vede că un gând nu-i dă pace. Sultanul, ca și cum i-ar simți frământarea, îi face un semn să vină lângă el.

— N-ar fi păcat ca asemenea oșteni să ne mai stea în cale?

— Înălțate Stăpâne... spune Izeddin pe fruntea căruia au apărut broboane de sudoare... mă tem că nu e cinstit.

Sultanul Bayezid râde cu dinții lui albi, strălucitori.

— Izeddin Bey, tot ceea ce folosește Semilunii e cinstit!... Ar fi timpul să înveți! Fă cum ți s-a poruncit!

Izeddin, urmat de o ceată de călăreți, superb înveșmântați, coboară înălțimea. Călărește de-a lungul coloanei, ajunge lângă Berindei; îl salută cu mâna la frunte, la buze, la inimă...

— Măritul meu stăpân mi-a poruncit să vă însoțesc, să nu vi se întâmple nimic rău...

Berindei îl privește lung, o undă de îngrijorare pe fruntea lui de taur.

— Suntem destul de mari să ne purtăm singuri grija... Mi se pare că v-am și arătat-o....

Nesiguranța, frământarea interioară se citesc vizibil pe fața lui Izeddin. Încearcă, cu chinuri, un zâmbet:

— Atunci... să zicem că vă însoțim... în semn de cinste deosebită...

— Așa mai merge, mormăie Berindei...

Cei doi călăresc alături. Toate încercările lui Izeddin de-a lega o conversație se izbesc de tăcerea de piatră a pârcălabului...

*

Uzi learcă, Iercău și voievodul cel tânăr, Mihail, purtați de Mezea, ies din apele Dunării. Când îi leapădă din brațele lui de criță.. cei doi cad cu fața la pământ, dar Mezea îi ridică...

— Nu-i vreme de odihnă... Haideți... La drum! Drum lung...

Și se pierd în stufărișuri și smârcuri...

*

Coloana de supraviețuitori ai asediului a ajuns la o răspântie de drumuri.

— Aici ne despărțim, spune Berindei, făcând un semn spre unul din drumuri... Mulțumim pentru cinste.

— Nu ăsta-i drumul, spune Izeddin.

Berindei izbucnește într-un hohot de râs.

— Mă înveți tu care-i drumul în țara mea?

— Pârcălabo Berindei... drumul pe care vrei s-o apuci... nu este sigur... Cete de akîngii de-ai noștri mișună și...

— Vom scoate-o cumva la cale cu ei! râde, dar întunecându-se la față, Berindei. Țsta-i drumul care duce acasă! și noi acasă vrem să ajungem.

Ca și cum nu l-ar fi auzit, deși e vizibil că-i vine foarte greu să facă ce i s-a poruncit să facă, Izeddin spune:

— Noi răspundem de soarta voastră! Dacă, Allah să ferească, vreun creștin ar fi ucis, ori păgubit, ce vom spune Sultanului?... Acesta e drumul...

— Care duce în ținuturile bulgărești ce le-ați cotropit! ridică deodată vocea Berindei. Auzind-o, oștenii își pregătesc armele. Ferește din cale!

— Ferește tu! strigă Izzedin și smulge iataganul din teacă...

La sunetul de corn al lui Berindei, oștenii se formează într-un careu, cu sulițele întinse, ca un uriaș arici și pornesc în pas mărunț. Cei din mijloc leapădă îndată boarfele, pun mâna și ei – bătrâni, femei, copii – pe arme...

Izeddin scoate un sunet ascuțit.

Din dosul unei movile prelungi ies pâlcuri de osmanlâi călări care se năpustesc, chiuind, asupra careului....

Nor de praf... săgeți vâjâind... strigăte... Începe măcelul...

*

Stufărișuri, trestii, sălcii scorburoase, smârcuri de nepătruns. Mezea pregătește un mare crap la proțap. Iercău, doborât de oboseală, doarme cu gura căscată. Mihail stă lângă focul ce alungă țânțarii. În jur sunetele bălții. Deodată se aude fâșâit, crengi rupte, ca de o dihanie. Într-o clipă Mezea a sărit în picioare și cu arcu încordat așteaptă....

Din desiș se smulge un oștean, Simion, cu brațul stâng negru de sânge. Cade ca un butuc la picioarele lui Mihail.

— Și-au călcat cuvântul... Ne-au potopit...

Mezea, fără să scoată o vorbă, a îngenunchiat lângă el. Îi rupe cămașa, îi cercetează rana... Simion găfâie greoi.

— S-a obrintit, spune printre dinți Mezea. Dacă nu ți-o tai, mori.

— Și cum mai țin cormana plugulul?

— Mort cum o mai ții?

— Taie...

Mezea scoate din șerpar un jungher cu lamă subțire. Își trece degetul mare peste tăiș.

— Măria Ta, ține-i capul. O să se rușineze de Măria Ta. N-o să strige, n-o să se zbată...

Băiatul a devenit alb ca varul.

Sub privirea aspră a lui Mezea, se supune. Ia capul oșteanului între degetele sale subțiri, murdare....

— Vorbește... spune cum a fost... poate uiți de chin...

Fața learcă de sudoare a lui Simion. Cuvintele ies greu printre buzele crăpate:

— ... au vrut să... ne înșele... să ne ducă în ținuturile lor... Înainte... de-a...muri... pârcălabul Berindei mi-a poruncit... du-te și spune... Măriei Sale... să știe... cum e cuvântul lor... Și Izeddin Bey... tot timpul... vorbea frumos... și ne lingusea.. și... Aaaaaau!

— Gata... ce zbieri ca o muiere... Acum numa să te ard cu fierul roșu... Pe urmă mâncăm crapu' ăsta....

La strigătul de durere, singurul pe care l-a scos Simion, s-a trezit și Iercău.

— Ce e? Ce e? spune buimac...

— Păi nu e nimic... zice Mezea, sculându-se de lângă foc cu barda a cărei lamă e incandescentă în mână... Nu e nimic. Atâta că va trebui să-l duci pe Măria Sa la Argeș... Eu am o treabă...

— Ce treabă?

— Izeddin ai zis că-l cheamă?

— I...ze...diuuuuuuuuin! răcnește, sub cumplita arsură, Simion.

— Mă, da bun glas ai! Ești bun de popă. Cum te cheamă?

— Simion

— Și pe ăla cum ziseși, că uitai...

— Izeddin...

— Bine...

Și Mezea se mistuie în cumplitul vălmășag al bălții dunărene...

ROVINE

Curtea de Argeș. Palatul Domnesc.

În ținută de ceremonie: manta scurtă de purpură, prinsă de umărul stâng, tunică până la genunchi – centură de aur cu pafta grea de care atârână spada scurtă, Mircea, purtând coroana voievodală, pe tron. Alături de el, pe un tron mai mic, fiul său Mihail, îmbrăcat la fel: fața lui poartă încă urmele încercărilor prin care a trecut.

Pe laturile vastei săli de primire cu boltă înaltă și făclii de rășină curată, ce ard fără fum, se înșiruie boierii de sfat, în jilțuri cu spătare, în care sunt săpate herburile lor: bătrâni cu plete și bărbi albe, curgându-le pe platoșele ce poartă semnul trecutelor bătălii; unii sunt ologi, de-o mână, de-un picior, ori poartă fâșie neagră peste ochiul scos de vreo săgeată tătarască ori ungurească..

Cei mai tineri, în ținute strălucitoare de războinici apuseni, par a nu-și găsi locul: se foiesc, se frământă.

Vornicul Aldea, un moșneag rumen și încă în puteri, spune, cu glas solemn:

— Pentru scăparea vieții vlăstarului domnesc, Mihail Voievod, namestnicul Iercău Ion se multă la rangul de sluger și i se dă, spre veșnică moștenire lui și urmașilor lui moșia Verbilău...

Iercău se aruncă la genunchii domnitorului, înlănțuindu-i cu brațe umile. O scurtă clipire de nemulțumire în ochii lui Mircea; îl ridică pe proaspătul sluger, care îi sărută mâna cu devoțiune. Mihail ar vrea să spună ceva, dar o privire a tatălui său îl oprește. Retrăgându-

se de-andaratele, Iercău se așează lângă Spătarul Neagotă, care îl privește ciudat. Nu-și mai încape în piele de fudulie, dar în același timp nu vrea s-o arate, luând o înfățișare plină de modestie, cu ochii plecați...

Mircea se ridică. Fața lui e gânditoare. Ceva ca un fior, trece de-a lungul sălii, ca și cum fiecare ar simți încordarea Domnitorului, acum în pragul clipei hotărâtoare.

— Și iată, așadar, boieri dumneavoastră, că sosit-a ceasul de cumpănă în care trebuie să hotărâm. Pentru noi, pentru urmașii nostri... Ce facem? Punem fruntea-n în țărână și ne dăm, pe-un blid de linte, țara și cinstea... Ori...

Își înalță fruntea.

— Ori stăm cu sabia în mână, să apărăm ce ne-au lăsat străbunii cei din vechime.

Un surâs de mulțumire trece pe obrazul brăzdat de cute al Velspătarului Balea, cel mai bătrân dintre stetnici. Degetele lui noduroase care strânseseră până la albire mânerul spadei grele, drepte, se destind; se ridică spre mustața tunsă, pe care o răsuțește voinicește.

În schimb, Neagotă îi șoptește lui Iercău:

— Vorbe de clacă... Eu i-am văzut pe turci, le cunosc tăria... Numai cât suflă peste noi și ne spulberă...

— Spătare, se uită la noi... îl potolește Iercău

— Și țineți minte: ce hotărâm acum nu-i numai pentru clipa de față, nici pentru viețile noastre... și așa trecătoare... E pentru vecii vecilor. Aștept.

— Parcă dacă îi spunem că capul ce se pleacă, sabia nu-l taie, o să ne asculte? – șușotește, cu obidă, Neagotă.

— Taci, pentru Dumnezeu! Se uită la la noi...

Un timp, cu bărbile în piept, cântărind, boierii rămân nemișcați, în tăcere. Apoi, încet, cu greu, Velspătarul Batea se ridică. Își scoate spada din teacă. O ridică.

E un semn. Toți tineri și bătrâni, își smulg armele: lamele de oțel strălucesc sub bolta, întunecată.

— Pe viață și pe moarte, Stăpâne și Doamne!

Mircea s-a ridicat și el:

— Stăpân și domn, boierilor, ne este țara aceasta ce avem în păstrare!

— Ne duce la pieire, șoptește Neagotă, cu buze albe, în timp ce fâlfiie sabia și zâmbește larg, cu toți dinții, să-l vadă Măria Sa cât e de credincios...

Deodată intră o matahală de nerecunoscut: e Mezea, bărbos, păros, rupt, murdar. Tărăște după sine pe Izeddin și acesta într-un hal fără hal, fără turban, cu țeasta rasă, pe care se întinde o cicatrice proaspătă. Mihail sare de pe tronul său, fuge la Mezea, îl ia în brațe, îl sărută.

— Mezea! Mezea! Ai scăpat! (se întoarce spre tatăl său) Uite, Măria Ta! A scăpat.

— Văd! surâde Domnitorul. Ce mogâldeață ne-ai adus, Mezeo?...

— Îl cheamă Izeddin... Și-i vinovat de pieirea celor din Silistra... căroră Sultanul le-a dat chezășie mincinoasă... L-am răpit și ți l-am adus, Doamne, să-l belești și să-i pui sare...

Mircea îl privește lung pe Izeddin. Acesta, netemător de moarte, stă semeț cu brațele încrucișate pe piept. Boierii murmură amenințatori.

— Dați-i straie cuviincioase... ca să putem vorbi cu el...

De la o fereastră a castelului, Mircea – îngândurat, ținând o mână pe umărul fiului său Mihail, privește cum boierii încălecă în curtea interioară și se duc, chiuind ca la nuntă...

— Doamne... îți cer îngăduința de a-ți aduce la cunoștință... se aude vocea tremurândă a lui Iercău. El însuși bătaie din cap până-n picioare...

— Spune!

— Între patru ochi, Doamne...

Mircea îl privește aspru:

— E fiul nostru!

— Vărul Măriei Tale... Neagotă... zice – peste tot – că rău faci că te împotrivești turcului... că... iertat să fiu, el zice asta, nu eu, că nu ești în toate mințile... Și că ar trebui să facem ceva, să nu te lăsăm să duci țara de răpă.

Așteaptă cu capul plecat, umil, pedeapsa sau răsplata.

Cu blândețe, dar cu degetele de fier, Mircea îl ia de bărbie, i-o ridică astfel ca să-i poată vedea ochii:

— Parcă vărul nostru Neagotă îți este cel mai bun prieten... Sunteți veșnic împreună...

Ca și cum s-ar arunca într-o fântână, Iercău spune cu patos:

— Așa este! Dar credința către Măria Ta trece înainte...

— Da... da... Bine... Îți mulțumesc... spune Mircea, întorcându-și privirea, ca și cum i-ar fi greu să rabde vederea celui alt.

Cu un glas rece:

— Să fie adus aici vărul nostru Neagotă, ca să-i poți spune în față cele ce ne-ai spus pe din dos...

Mezea, la fel de neșesălat cum a venit, de pe drum, îl aduce în fața lui Mircea pe Izeddin Bey. Acesta a fost îmbrăcat în straie de boier român în care se mișcă stângaci. Ajuns în fața lui Mircea, își reia înfățișarea plină de mândrie, încrucișându-și brațele pe piept. Mircea îl privește lung cu ochii săi reci și sub această privire, încet, parcă fără voia lui, Izeddin își pleacă fruntea.

— Nu ca să-mi scap viața, ci pentru că acesta e adevărul, îți spun, o, Emire, că n-am încuviințat în inima mea, ceea ce s-a întâmplat. Dar întrucât, chiar fără voie, am fost părtaș la această viclenie...

— Mârșăvie, spune surd Mircea.

— Sunt vrednic de pedeapsă. O aștept.

Se înclină salutând cu mâna la frunte, la buze, la inimă

Mircea e cufundat în gânduri. Brusc, ridică fruntea și spune cu o voce ciudată:

— Ești slobod!

Se întoarce și se depărtează cu pași sprinteni. Sunetul argintiu al pintenilor săi se stinge.

— Atâta trudă și degeaba! oftează Mezea...

Izeddin e cu desăvârșire nedumerit.

— De ce? De ce?

Mezea îl privește lung.

— Ca să ne cunoști...

*

Cenușiu de praf, urmat de un pâlc de călăreți: nelipsitul Mezea și cei doi fii ai săi, Mihail și Vlad, Mircea se oprește în fața unui lan mic de secară – câteva palme de loc smulse pădurii înconjurătoare – pe care un țăran cât un munte, Simion cel fără o mână, îl aprinde... Se întoarce fără să arunce nici o privire călăreților – de care îl desparte o pânză de fum gros, vâlătucit și intră în curtea cât o batistă a căsuței sale de bârne, pe clinul unui deal.

Aici, nevastă-sa – cu vreo patru țănci agățându-i-se de poale, îi întinde o făclie. „Eu, eu nu pot” șoptește ea.

— Eh! hai! luați-vă rămas bun de la coliba noastră! zice Simion și aprinde casa. Copiii chicotesc și când vâlvătaia cuprinde bârnele și șitele uscate, încep să chiuie și luându-se de mâini, joacă în jurul pălălăii. Le place, sunt mici, nu știu; cred că-i o joacă.

Omul, cu cușma în mână, ca la mort, privește o clipă truda vieții lui care se mistuie, apoi își ia barda, își strânge la piept muierea, scarpină părul încâlcit și plin de scaieți al copiilor, îl saltă cu singurul braț pe cel mai mic, îl pune jos, îi șterge mucii, îl sărută și spune cu glasul lui gros de bivoli:

— Hai, duceți-vă... Să ai grijă de toate femeile!

— Și tu, de tine... Mânând vaca și câteva oi, femeia și copiii se mistuie în desișul pădurii...

— E greu, hai? se aude vocea lui Mircea...

Simion se întoarce, înțepenește.

— Parcă Măriei Tale ți-e ușor Doamne? întreabă cu o voce moale – de la om la om – contrastând cu încremenirea ostășească. Că ai și alte griji, nu numai a avutului Măriei Tale...

— În al cui pâlc ești?

— A Spătarului Neagotă.

— Am auzit că s-a făcut nevăzut, că nu-i de găsit nicăieri... spuse Mircea, privindu-l pieziș.

— Și noi am auzit, da' nu-i în căderea noastră să ne dăm cu părerea. La locul de adunare însă mergem, cu sau fără spătar. Așa ai poruncit.

— Și noi tot acolo ne ducem. Dați-i un ca!!

Forfotă mare în curtea unui conac boieresc, pe ale cărui ferestre încep să se bulucească flăcările. O femeie tânără, frumoasă, îmbrăcată în negru cu două fetețe agățate de ea împarte porunci cu o voce pe care lacrimile au secat-o.

— Oană și Măria a lui Drăgan, voi mergeți cu oile sus, în poiana Murgului. Otrăvit-ați fântânile, Marcule? Un țăran bătrân, cu ochii ascunși de o chică, de păr ca lâna berbecului dă din cap. Împărțit-ai merindea ostașilor noștri, Ravecă?

— Da pe cine jelești jupâneasă Marie?

Ea se întoarce ca arsă. Mircea, călare, privește cu asprime.

— Închinați-vă! Și împreună cu fetele face o reverență adâncă, măturând cu rochiile praful curții. Apoi, privind țință în ochii Voievodului, spune cu simplitate:

— Pe bărbatul ce l-am avut... Neagotă, vărul Măriei Tale...

— Da' ce-i cu el? A murit?

— Pentru mine da... Mai potoliți-vă – se întoarce ea spre câțiva flăcăiași, luați la oaste, care se hârjonesc ca noatenii – Nu vedeți cine a venit?

— Cine? întreabă un vlăjgan.

Palma grea a lui Simion îl plesneste peste ceafă, făcându-l să cadă în patru labe.

— Măria Sa, boule!

Stângaci, speriați, „recruții“ se pun în genunchi.

— Eu credeam că Măria Sa umblă îmbrăcat numa-n aur și argint... șoptește unul, privindu-l de jos în sus pe Voievodul ce pare un simplu oștean – prăfuit și ostenit.

— Măria Ta! spune ea, alungându-și cu o mișcare hotărâtă o șuviță de păr de pe frunte. Am fost învățată, de mică, să dau cu arcul... Îngăduie-mi... îngăduie-mi... Apoi, dacă nu s-a putea altfel și voi rămâne cu zile, am să mă închid într-o sfântă mănăstire...

Mircea o ia în brațe. Îi culcă fruntea pe pieptul său înzăuat.

Ascunzându-și fața să n-o vadă nimeni, nevasta lui Neagotă plânge amar, surd.

— Ce rușine... ce rușine...

— O ai spălat-o, Mărie...Ești tânără...

Pereții conacului se prăbușesc în vâlvătaia flăcărilor, aruncând scânteii și funingine neagră, care plutește peste tot, ca o năvală de fluturași negri.

Pe drumul, îngust și șerpuit, mărginit de o parte și de alta de codri nepătrunși, trece Mircea, urmat de pâcul său de călăreți, cărora li s-a alăturat, în cămașă de zale, prea lungă și largă și chivără de oțel, spătăreasa Maria...

De peste tot se văd fumurile satelor ce ard, ca dușmanul să găsească în fața sa numai pustiul...

Mircea urcă în goană treptele de marmoră la capătul cărora îl așteaptă vornicul Aldea, care pare foarte încurcat.

— Sigismund? A venit Sigismund?

— Nu tocmai... șoptește vornicul, ferindu-și privirile.

*

Mircea deschide ușa – deasupra căreia strălucește corbul Munteniei. Înăuntru, înșirați la masa lungă, plină de toate roadele pământului, nobilii cavaleri apuseni – aceiași ca la Kossovo – în același „pourpoint-uri” de mătase, brocard și cașmir, la fel de pătate de vin și grăsimi, la fel de gălăgioși.

— Și Majestatea Sa regele Sigismund? întreabă Mircea pe cavalerii care, nu cu prea mult elan, s-au ridicat în picioare la intrarea lui.

Unul dintre ei, de un blond păios, cu niște mustăți ce-i atârnă pe piept, se apropie, făcând să se încovoie podeaua sub greutatea lui.

— Eu sunt înlocuitorul său, Graful Wilhelm Reihartigen von Ulm und Gatzembach!... Majestatea Sa, regele Ungariei și al Bohemiei, ocupată cu potolirea răscoalei nobililor maghiari care... într-o pornire inspirată de Satana, au ucis pe regina Elisabeta și țin închisă pe luminata prințesă, Maria de Anjou, promisă de soție Majestații Sale, de răposatul ei unchi și tutore, Ștefan II Costromanic.

— Așadar, ajutorul făgăduit... pentru care amândoi am pus jurământ, șoptește Mircea, mai mult sieși.

— Suntem noi aici! răcnește Mareșalul de Marigny. Răscumpărați din robia păgânului... O robie mai ușoară decât ne-am fi așteptat, Baiazeth purtându-se, spre uimirea noastră, ca un adevărat cavaler, ardem de nerăbdare să spălăm în sângele infidelilor pata ce stăruie pe blazoanele noastre...

Un altul se ridică, plin de superbie:

— Eu însumi, marchiz de la Tremouille, voi arunca în obrazul spurcat al nu mai puțin spurcatului Bayezid această mânășă, pe care strămoșul meu Baudouin a prins-o de poarta Ierusalimului...

Mircea rostește rar:

— Vai, domnilor... n-ați uitat și n-ați învățat nimic...

Se întoarce scurt și iese.

Cavalerii, uluiți, se privesc unii pe alții. Într-adevăr, nu înțeleg nimic.

*

Un soare necruțător – în crugul său – pârjolește pământul.

În jurul unei fântâni, zac cadavre de akîngii – cu fețele înnegrite, strâmbate în chinurile agoniei.

— Încă o fântână otrăvită, spune Izeddin Bey. Pustiu peste tot... n-avem pe cine ne vărsa mânia...

Bayezid într-o cămașă de zale de aur, care lucește orbitor în soarele fără cruțare, privește cerul pe care se rotesc păsări de pradă. Când își întoarce calul – un splendid armăsar alb – acesta se poticnește, gata să cadă în bot.

— Îi e sete, spune Bayezid.

— Apă pentru calul stăpânului nostru! bate din palme Izeddin Bey.

Un burduf de piele e luat de pe spatele unei cămile.

Șuvoiul de apă curge într-un mare lighean de argint.

Beyul însuși, urmat de spahiul care-i duce tuiul, adapă calul lui Bayezid, care bea, sforăind și stropind în toate părțile...

Bășicate de soarele nemilos, fețele ienicerilor ce poartă pe umăr un palanchin de bambus, ferecat în argint, în care se află cei trei copii ai sultanului: Soliman, Musa, și Mehmed – în haine ușoare – căroră un pui de harap le face răcoare cu un imens evantai de pene de păun...

Nemișcați, ca niște stane de piatră, ienicerii țin prețioasa povară. Buzele crăpate le sângără.

Privesc calul care bea apă...

Un mârzac tătar plin de sânge vine în goana calului și din mers sare jos, se prosternează în praf, apoi cu o strâmbătură de durere spune:

— Stăpâne... cetele trimise după vite și nutreț... au fost nimicite de ghiauri...

— Erau mulți? întreabă cu o suverană detașare Bayezid.

— Nu știu... s-au ivit și s-au făcut nevăzuți în pădurile astea blestemate... blestemate... blestemate...

Cade leșinat.

Bayezid vine în pasul calului până lângă palanchinul purtat pe umeri de ieniceri. Cei trei copii salută cu mâna la frunte, la buze la inimă...

— Vă place la război, șoimii mei dragi?

— O, da! O, da! O da! râd ei și bat din palme.

Un semn imperceptibil și ienicerii care duc palanchinul pornesc.

Pășesc în ritm egal, elastic parcă ar umbla pe ouă, să nu zdruncine vlăstarele sultanului.

La umbra precară a zidurilor ce-au mai rămas dintr-un conac ars, câțiva slujitori aștern masa pentru pretendentul la tron Neagotă, care, dezgghiocându-se dintr-un fel de burnus menit să-l apere de praful drumului, apare într-un costum bizantin, identic cu cel purtat de Mircea la primirea solilor – și pentru vasalul-aliat Stefan Lazarevici – în negru ca un călugăr îmbătrânit înainte de vreme...

Neagotă întinde mâinile peste care un slujitor toarnă apă cu petale de trandafir...

Stefan Lazarevici și-a rezemat fruntea de zidul negru de funingine.

— Hai să mâncăm cneazule Stefan, că îndată se ridică popasul... Ce faci?

— Îmi rog moartea, spune acesta, cu o voce înceată.

Undeva, în podul din care a rămas doar o schelărie de lemn ars, se strecoară un muezin în turban și djelabă neagră, să asculte ce vorbesc cei doi aliați – oșteni întunecați, tăcuți – îi păzesc .

— Ha, ha, râde ca de-o glumă bună Neagotă. Ia cu gesturi delicate din bunătățile înșirate pe covorul de Brussa, dar înainte de a le gusta, le miroase... nu vezi cum ne copleșește sultanul, slăvit fie-i numele? El însuși... am auzit... se mulțumește cu pâine uscată și-un strop de apă sălcie ce cel din urmă akîngiu... iar noi...

Stefan Lazarevici îl privește cu silă. Dar Neagotă s-a pornit. Vorbește cu un elan nervos, ca și cum ar vrea să se convingă pe sine însuși.

— Ȑilanții... vestiții cavaleri ai Apusului, nici nu se uitau la noi!... Și atunci? Să-mi vărs eu sângele... să-mi risipesc țara... ca ei să petreacă liniștiți în castelele lor trufașe?

— Văd că Voievodul Mircea judecă altfel...

— Pe vărul nostru, sărmanul, l-a orbit și-l pierde mândria!...

Neagotă întinde un pahar de cristal șlefuit în care un slujitor mut îi toarnă vin dintr-un șip de aur, cu gât lung de lebădă.

— Când ești mărunț și, neînsemnat... n-ai mândrie! Încerci să trăiești.

— Așa-i, spune foarte încet Stefan Lazarevici. Vine lângă el și-l scupă în obraz, apoi cu pași mari, ce fac să-i fâlfâie pulpanele veșmântului negru pornește să iasă, dar se izbește aproape în piept cu Bayezid. Se dă repede înapoi, pune un genunchi în pământ – salutul obișnuit al vasalului.

În schimb Neagotă se prosternează oriental.

— Ridicați-vă, spune Bayezid. N-am vrut să vă tulbur de la masă...

Se așează pe covor, cu picioarele încrucișate. La un semn al lui, victualiile¹ sunt ridicate de slujitori ce se fac nevăzuți.

— Domnia ta... Neagotă al Eflakului, pe care-l luăm în stăpânire... (Radios, dar smerit, Neagotă se înclină adânc) îți cunoști, mă gândesc, vărul...

— Nu prea... E un om închis în sine...

— Nu crezi că dacă i-am trimite o provocare... după regulile cavaleriești... ar primi lupta, în locul acestei fugi...

— Rușinoasă! Rușinoasă! spune Neagotă, căutând cu disperare să înțeleagă ce vrea de la el atotputernicul Sultan.

— Pe care am plătit-o până acum cu peste 10 000 de morți... face Bayezid un gest de nerăbdare, prevenind consolările lui Neagotă.

— Îți aștept sfatul!

— Mi-e greu să îndrăznesc a-mi da cu părerea... în fața celui mai strălucit dintre străluciți, sabia nebiruită, ochiul departe văzător...

Potopul de vorbe lingușitoare cu care speră să scape de răspundere e însă întrerupt de apariția muezinului – singurul care are voie să intre nepoftit. Asceticul prelat musulman e neobișnuit de agitat.

— Stăpâne... stăpâne... vino să vezi!

Ies toți în pridvorul calcinat.

Pe dealul din față, cu discul roșu al soarelui ce apune în spate, un călăreț cu un mare steag alb în vârful sulitei.

Neagotă se clatină pe picioare. Nu-i vine să-și creadă ochilor.

— E nebun... șoptește... Nebun... E el...

Bayezid îl privește infuriat.

— Ce tot bâigui acolo? În sfârșit... o ființă vie în acest pustiu...

— E el... El... Mircea...

Încet, foarte încet, călărețul coboară dealul. Vântul binefăcător al înserării flutură pânza albă...

*

¹ Provizii de alimente (din latină)

Cortul Sultanului, înălțat în grabă, dar cu toată măreția...

Înveșmântat în cămașa de zale călite, Mircea pășește liniștit, precedat de doi slujitori nubieni ce desfășoară covor sub picioarele lui și de Izeddin, care-i face temenele poftindu-l să înainteze și căutând în zadar, să-i prindă privirile. Dar Mircea nu privește nici în stânga, nici în dreapta. Ajuns în fața cortului se oprește o clipă, își aruncă ochii peste căpeteniile oastei otomane – apoi intră.

Cortul e imens, alb. Dar fără nici o podoabă, fără nici o mobilă.

Pe un covor de Buhara, Bayezid, într-un somptuos veșmânt de mătase trandafirie... Nici o fibră nu se mișcă pe fața lui. Pare un idol de bronz și abanos.

Mircea se apropie, își scoate mantia simplă, de șiac, o așterne pe pământ și se așează...

Se privesc lung în ochi.

Sultanul sparge primul tăcerea.

— Cum ai îndrăznit?

— Așadar știi cine sunt...

Cu un surâs plăcut care-i luminează și schimbă fața, Bayezid spune încet:

— Aș putea să-ți iau viața... Țara și oastea ți-ar rămâne ca un trunchi fără cap...

— N-ai s-o faci.

— Viața multor mii de drept credincioși ar fi cruțată... De ce n-aș face-o, voievodule Emirdji?

— Auzindu-se că, am venit singur... și m-ai omorât, lumea întreagă ar spune că... tare ți-a fost frică de mine!... Și n-ai ajuns încă atât de slab să nu-ți mai pese ce zice lumea!

Sultanul izbucnește într-un râs plin de admirație.

Pe neașteptate devine serios, întunecat parcă de o presimțire.

— Ești înțelept. Ești primejdios!

— Nu eu mă aflu cu oaste de pradă pe pământul tău... ci tu pe al nostru...

Cu fruntea îngândurată, Sultanul:

— Am greșit când am poruncit solilor mei să te sfideze...
Cu tine trebuie vorbit altfel!

— Câtă vreme picior de străin înarmat calcă acest pământ, cu mine nu se poate vorbi nicicum!

— Și pe ce te bazezi? Pe „frații“ tăi creștini din Apus? Ori nu vezi că te-au lăsat în scârnă? Sau poate pe cei din Bizanț? Ca să îi las să dospească în pace, sunt gata să facă orice... Râde. Știi că de la ei cunosc numărul oștenilor tăi?

— Nu-l cunoști... spune rar Mircea...

— ...de la ei știu că Sigismund... care, prin genovezi, vrea să cadă la înțelegere cu mine... nu ți-a trimis decât câțiva dobitoci îmbrăcați în fiare vechi?... Ești singur, Emirdji!

— Știu!

— Și atunci? De ce nu te așezi, ca să-ți găsești liniștea sub oblăduirea mea părintească... așa cum au făcut bulgarii, sârbii... De ce?

Mircea tace un timp, apoi – ca, și cum și-ar răspunde cu glas tare propriilor sale gânduri:

— Pentru că nu ne potrivim, mărite Sultan... V-ați ivit în lume... de pe unde-ați fi venit, cu gând de cotropire, de jaf... de supunere a celor slabi, ori care vi se par slabi...

— Ești oaspetele meu... Ai dreptul să nu-ți măsoari cuvintele... râde Sultanul, apoi deodată, parcă un nor negru i-ar trece pe față: – Dar o să-ți pară rău că le-ai rostit!

Mircea acum într-adevăr nu-i mai vorbește lui:

— Noi suntem neam de plugari, de păstori... Privind pomii, apele, curgerea, iernilor și verilor... am deslușit câteva legi... Ale răbdării, ale omeniei... ale înțelegerii... Nu vrem să le schimbăm cu domnia bunului plac, al hatârului celor ce se socotesc tari... cu nestatornicia lor... Iar eu... eu am moștenit din vechimi adânci porunca de-a străjui acest neam... nevoile lui... bogățiile și sărăcia lui... Și, mai ales, ce va fi mâine...

Bayezid a devenit dușmănos.

— Iar eu am jurat în fața întregului Islam că voi da calului meu ovăz din pristolul de la Roma!!! Crezi că, mă voi împiedica de un ciot? Te supui, ori te nimicesc? Nu este altă cale!

Mircea se ridică. Spune simplu:

— Ba este !

*

Zori lăptoși din pricina ceții se ridică de pe apa ușor vălurită de vânt a Argeșului, care curge printre păduri nepătrunse de stejar...

Oastea otomană înaintează greu. Căutând vaduri să poată trece de pe un mal pe altul mulți akîngii se îneacă.

Fețele tuturor sunt îngrijorate: plutește în aer ceva amenințător, iar sus, în țăriile limpezi se rotește un vultur, purtat pe vițe de vânt...

Dar locurile acestea nu sunt pustii, așa cum par. Peste tot, după fiecare arbore, în fiecare tufă pândesc – acoperiți de frunze – oștenii Munteniei. Într-un luminiș, pe un dâmb mai ridicat, Mircea, înconjurat de boierii săi, ridică mâna. Încet, ca și cum ar fi o sfidare adresată sorții.

Un bucium răsună, trezind ecouri adânci. Îi răspunde altul, altul. Asupra avangardei otomane se prăvălesc, cu zgomot cumplit, arbori mai dinainte tăiați, zdrobindu-i, strivindu-i și în aceeași clipă, de peste tot, chiuitul de luptă, al românilor.

Un nor de săgeți, venind din adâncimile de nepătruns ale codrilor se abate din toate părțile, asupra oștirii otomane, care – din pricina desimilor – începe să se fărâmițeze, în pâlcuri, care se năpustesc orbește în sulile lungi ale pedestrașilor...

— În sfârșit, a început, spune Sultanul, mereu calm, mereu sigur pe sine. Să fie scoși din păduri și siliți a da bătălia la loc limpede!

Bey-i se înclină și se duc să îndeplinească – nici ei nu știu cum – înalta poruncă.

În spatele lui Mircea, cavalerii apuseni, în greoaiele lor armuri, cu lăncile imense în vârful cărora flutură flamurile, sunt nerăbdători.

— Monsenior, spune unul – nu se știe care, din pricina coifului care tuturor le ascunde fețele – îngăduie-ne să ne aruncăm în talgerul victoriei! Mircea se întoarce ușor în șea

și, ascunzându-și un zâmbet fugar, le face semn că pot porni la luptă.

Trompetele pajilor răsună glorios. Strigătele se aud înăbușite de coifuri. Dând pintoni cailor lor greoi, cavalerii pătrund în codru... și deodată, înaintarea lor devine cu neputință aproape. Lâncile prea lungi se încurcă în coroanele arborilor, caii se împiedică în rădăcinile ascunse... Se ciocnesc unii de alții, în zgomot de fierărie, în timp ce în jurul lor aleargă, sprinteni, ușori arcașii munteni, purtând doar ușoare cămăși de zale, platoșe de piele de bour, coifuri rotunde.

— Pe rănila Mântuitorului! strigă un cavaler, înțeleg să mor pentru sfânta cruce, dar nu să mă și fac de râs!

Și ajutat de pajul său, își dezbracă armura... Ia de la un boier român căzut arcul și cucura cu săgeți și se avântă în luptă, dovedind că e un arcaș strălucit.

— Așa, măi bădiel! zice admirativ un flăcău...

Izeddin a găsit un vad. În fața lui zidul verde al pădurii. În clipa când călăreții turci intră în apă, un val de săgeți îi potopește. Valurile repezi îi iau la vale, cai, săgeți, de-a valma. Cu greu Izeddin izbutește să scape și să ajungă pe malul pe care abia îl părăsise. Privește gânditor pavăza verde care a devenit iarăși mută, parcă nelocuită.

Din poiana înălțată deasupra acoperișului pădurii, Mircea conduce bătălia.

— Comane!

— Poruncă, Doamne!

— Ia-ți pâlcul de călărime și tăiați-le drumul! Vezi că-s ieniceri oaste aleasă...

— Apoi, Doamne, o să-i alegem, unul câte unul, iartă vorba slabă! și Coman fluturându-și sabia se pierde în codru, pe cărări numai de el știute.

Tremurând de emoție, Mihail se apropie de Mircea, pune un genunchi în pământ.

— Tătuță, Măria Ta, nu lăsa să se spună că am stat deoparte, pentru că-s feciorul Măriei Tale.

Mircea îl privește lung, apoi spune simplu:

— Du-te și nu mă fă de rușine!

Cu un chiuit Mihail sare pe cal și, urmat de câțiva călăreți din rezerva domnească, se face nevăzut.

Bătrânul Vornic Udrea dă din cap, îngrijorat.

— Și... dacă-i un copil... crezi că pentru asta o să-l cruțe, de va fi să ne biruie?

Cu viziera coifului ridicată, Mihail călărește printre pedestrașii care – fără încetare – aruncă nor de săgeți asupra turcilor ce încearcă să treacă Argeșul, înroșindu-l cu sânge...

Într-o lărgime, ienicerii țin pe umeri palanchinul de bambus, cu perdele de mătase trase, din care cei doi fii mai mici ai sultanului, Musa și Mehmed privesc bătălia.

Soliman, un flăcăiandru de vârsta lui Mihail, e în ținută de luptă, călare pe un armăsăraș arab, al cărui frâu de aur e ținut, cu respect, dar cu autoritate de muezinul atotprezent.

Micul pâlc al lui Mihail apare la marginea luminișului. Cu un strigăt ascuțit al glasului de adolescent în schimbare, Soliman smulge frâul din mâna muezinului și acoperindu-și pieptul cu scutul rotund, învelit în piele de tigru, pornește cu lancea întinsă.

— Ațin'tee! – strigă Mihail, cu o voce asemănătoare și coborându-și viziera se năpustește cu lancea...

Cei doi frați mai mici ai lui Soliman bat din palme... Fețele ienicerilor ce țin palanchinul sunt de nepătruns...

Cei doi flăcăiandri se apropie unul de celălalt, strigându-și provocări.

*

Izeddin Bey, cu veșmintele sfâșiate, se apropie de locul unde, întunecat, cu fruntea în pământ, parcă ar pluti pe apele unui vis necurat, Stefan Lazarevici așteaptă în fața oștenilor săi, la fel de posomorâți ca și dânsul.

— Porunca, Sultanului! Treci râul! Scoate-i din ascunzătorile lor blestемate și abate-i spre noi!

Cneazul îl privește cu ochi goi, fără viață. Nu se știe dacă a auzit sau nu.

Izeddin îl scutură de umăr.

— Nu uita! Ai tăi, soția, copiii sunt în mâinile noastre...

— Nu uit, spune cu o voce moartă cneazul.

Întorcându-și cu o zmucitură sălbatică roibul în spume Izeddin Bey se întoarce și se pierde în codrul care vuieste de urlete, gemete, şuier de săgeți, zgomot metalic de topoare izbind în scuturi...

— Platoșa, Măria Ta!... Un oștean bătrân, care-i evită privirile, îi întinde platoșa pe care e cizelat chipul îndurerat al lui Christos.

— Nu e nevoie, Dușane... și cu un gest obosit, Stefan Lazarevici leapădă și scutul. Își îndeamnă calul... Intră în râu, murmurând: Dumnezeu să vă ajute, români...

— Iată ce soartă pregătește Sultanul supușilor Săi, spune trist Mircea... Să moară de săgețile fraților lor....

— Ce facem, Măria Ta?

Cu bărbia în piept, Mircea spune cu voce înecată:

— La Kossovo, de nevoie, a jurat credință Sultanului... Iar noi, de voie, am jurat credință acestei țări. Fiecare cu soarta lui...

Și încet ridică mâna...

Un val de săgeți se abate asupra sârbilor care au ajuns în mijlocul râului.

Cu un zâmbet fericit, Stefan cade de pe cal. Mai poate să strige, înainte de-a fi luat de apele care s-au înroșit de sânge:

— Acum... sunteți dezlegați! Faceți cum vă poruncește inima!

Chiuind oștenii sârbi se întorc și se năpustesc asupra, turcilor de pe malul celălalt...

*

La început, lupta între cele două vlăstare domnești s-a desfășurat după regulile cavaleriești ale vremii: asalturi cu sulite, primite în scuturi, fente, depărtări, noi asalturi... Pe urmă sângele tânăr își spune cuvântul: lăncile mânuite cu furie se frâng; își smulg spadele. Mihail una dreaptă, de modă apuseană, Soliman una curbă, cu tăișul lucind albăstriu. Loviturile cad pe umerii de oțel ai platoșelor, caii nechează, se ridică în două picioare...

Deodată, într-un corp la corp, Mihail leapădă sabia, care-i atârână de șnur pe încheietura drepte, și cu stânga

smulgându-și buzduganul, îl răstoarnă pe Soliman de pe cal...

În clipa aceea ienicerii leapădă palanchinul de bambus, care se sfarmă în bucăți, acoperind cu mătăsurile fâlfâinde pe cei doi fii ai sultanului care țipă îngroziți și la un răcnet ascuțit al muezinului: „Prindeți-l viu!” se năpustesc într-o ordine desăvârșită, ca la paradă.

Tânărul voievod Mihail pare pierdut. Dar din tufișurile împrejmuitoare se ivesc câțiva oșteni de țară în frunte cu Simion Ciungul care cu barda lui face roată însângerată în jur.

— Scoate-l de aici pe Măria Sa! strigă el unui oștean cu față rotundă, Ene Udobă care îl ia pe Mihail în brațe, chiar în clipa când căluțul lui se abate pe o parte.

Târându-se pe brânci, printre picioarele luptătorilor încleștați, muezinul îl scoate pe Soliman Çelebi din vâlmășag... Dar amândoi tinerii se împotrivesc din răputeri...

Din nămol, de sub sfărâmăturile palanchinului, Mehmed – fiul cel mai mic al lui Bayezid – privește sângeroasa încăierare. Țipă îngrozit, își ascunde fața în palme...

Câțiva ieniceri, rămași necăsăpiți, se retrag luând cu ei pe tinerii prinți otomani...

Rămas stăpân pe câmpul de bătălie, Simion Ciungul pune jos – o clipă – securea însângerată, își șterge fruntea learcă de sudoare și sânge și spune simplu, doar atât:

— Apoi așa...

Mircea e aplecat asupra fiului său Mihail, din umărul căruia iese pana rupta a unei săgeți.

— Te doare?

— Nnu...

— Atunci strânge dinții, că o să te doară! Și cu o mișcare scurtă, i-o smulge... Tânărul își mușcă buzele, dar nu scoate un geamăt.

— Bine, zice Mircea, bine... și se întoarce repede, deoarece o subțire pânză de lacrimi i-a spuzit ochii. ...Cum te

cheamă? îl întreabă el pe Udobă, care – cu privirile plecate, stă în genunchi în fața lui.

— Udobă Ene...

— Îți dăruim moșia noastră Nucet... Să fie trecut în rândul cinului boieresc.

— Tată... strigă Mihail, cu voce slabă din pricina pierderii de sânge, nu el, unul Ciung.

Dar Mircea nu-l aude. Ene Udobă îi sărută mâna; un căpitan ud learcă, își oprește calul în fața lui și-i spune gâfâind:

— Măria Ta, am izbutit să trecem pe malul celălalt, nevăzuți, nesimțiți...

— Rămâneți acolo. Când veți auzi trei sunete de corn, să porniți cu mare glas...

Muezinul care, ca o fantomă neagră, străbate haoticul câmp de luptă, în care pâlcurile din ce în ce mai risipite nu pot ține legătura și nici nu știu care unde se află, – se apropie de Neagotă care dintr-un loc mai ferit, privește neliniștit bătălia de soarta căreia atârână și soarta lui.

Muezinul, cu priviri aspre, îl salută totuși cu mâna la frunte, gură și inimă. Neagotă se înclină adânc la rândul lui.

— Te ții deoparte, Neagotă-Bey... Ori poate aștepți să vezi de care parte se înclină talgerul balanței?

— Măria Sa, Luminatul Sultan însuși a binevoit să-mi poruncească...

— Da. Știu. Viața ta ne este prețioasă... și totuși... Văd că voi ghiaurii vlahi, sunteți arcași neîntrecuți. Dovedește-mi.

Face un gest. Din spate cineva-i întinde un arc din lemn prețios și o cucură bogat, împodobită.

Neagotă ia arcul își mijește ochii. Îl vede, de cealaltă parte a râului pe Vornicul Aldea, care rânduiește călărimea... Ochește îndelung. Zbârnâind săgeata pleacă...

Se înfige cu un bufnet surd în pieptul bătrânului vornic, la încheietura platoșei. Aldea alunecă încet de pe cal, murmurând: „Primește-mă, Doamne la tine!”

— Neagotă-Bey, spune cu un surâs veninos muezinul, m-ai încredințat că ești un arcaș de seamă... și totodată

credincios nouă. Poetii noștri vor cânta această faptă de arme. Să nu rămână necunoscută. Ar fi păcat...

O liniște ciudată s-a lăsat pe neașteptate...

De pe înălțimea de unde a condus bătilia Mircea își scoate încet, solemn spada mare de luptă.

Privește lama lată pe care se răsfrâng razele apusului...

În clipa aceea, de undeva, răsună – limpede – trei buciুমări prelungi, de corn. Îi răspund altele trei, din altă parte... Apoi altele...

— Și acum, cu Dumnezeu înainte!

Un strigăt uriaș se ridică din toate părțile și din codrii neîncepuți de la facerea lumii, ies oștenii Țării Românești...

Într-o pulbere de apă spulberată Mircea trece Argeșul, prin vad, urmat de călărime; izbește zidul albastru al ienicerilor, care se frânge, ca un perete de sticlă...

Arcașii săgetează în plin fără întrerupere, încât cerul e negru de mulțimea săgeților și vâjăitul lor pare un cântec aspru, prelung, înfricoșător. Goluri mari se deschid în

rândurile otomanilor, care încearcă să găsească adăpost în sânul pădurii. Dar pădurea le e străină, dușmană. De peste tot, din tufișuri, din arbori, din râpe, din văgăuni ascunse îi pândește și-i lovește moartea...

Sultanul Bayezid și-a pierdut calmul de conducător până acum pururea victorios; strigă porunci dezlănate în stânga, în dreapta...

— Nu vă dați bătuți! în curând vine noaptea... și la adăpostul ei... încurajează și Izeddin pe ienicerii care s-au strâns, cerc de oțel în jurul sultanului...

În clipa aceea, pe o înălțime, se ivește Mircea. Armura strălucește ca argintul, în razele de pe urmă ale soarelui.

— Trebuia să-l ucizi pe Emirdji, când l-ai avut în mâini, spune muezinul.

— Poate... Poate că ai dreptate...

O săgeată se înfinge în gâtul nobil al calului sultanului. Bayezid îngenunchiază lângă frumosul animal, îi sărută botul; se ridică cu ochii însângerați de oboseală, de mânie, de umilință...

Bayezid, mușcându-și buzele până la sânge, dă semnalul retragerii. Cercul de ieniceri se formează tăcut în jurul lui și al fiilor săi, apoi începe să se miște încet, ca un arici uriaș...

De pe un deal, acoperit cu mărăcini și arboret, călăreții lui Coman se năpustesc asupra acestei fortărețe mișcătoare, dar sunt respinși, nu pot clătina ordinea rândurilor dese...

Pe malul Argeșului „oastea de țară“ culege fugarii turci, grupurile răzlețite, care cad în genunchi, cerând îndurare...

În locul călărimii, arcașii preiau lupta cu careul ienicerilor, pe care îl comandă Izeddin.

Rândurile se răresc.

— Stăpâne, imploră muezinul, văzând că Bayezid se pregătește să se arunce în luptă... scapă-ți viața neprețuită! Datoria acestor câini e să moară, apărându-te! Nu-ți da morții urmașii, nădejdea sfântă a Islamului...

O clipă pare că Bayezid îi va reteza capul. Apoi, privind cerul pe care se alungă norii înserării, străpunși de săgețile ce curg fără încetare, scoate un strigăt lung, de obidă, ca

urletul unui lup și întorcându-și calul pornește în goană, urmat de câțiva călăreți uriași ce duc în brațele lor pe fiii sultanului.

Un semn al lui Izeddin și careul de ieniceri se desfășoară într-o linie. Scuturile alcătuiesc un zid de oțel, herisat de vârfurile sulitelor.

— Haideți! zice Mircea, simplu și, primul, se avântă. asupra acestei ultime bariere vii.

Ciocnirea e cumplită; zidul ienicerilor e spulberat de izbitura de berbec a călărimii de fier. Călăreții încep să-i culeagă în vârf de sulită, în ascuțiș de spadă, așa cum fug, care încotro, aruncându-și armele și căutând scăpare în apele râului, de unde îi culeg arcașii...

Unii, nevoind să cadă prinși, își iau viața. Alții, strigând: „Aman!” se dau în mâna învingătorilor...

În fața lui Mircea e adus Izeddin, sângerând din zeci de răni. Încet, foarte încet, sub presiunea mâinii boierului care-l ține de ceafă, se lasă într-un genunchi și pleacă fruntea.

— Nu ți-am spus? întreabă încet Mircea. Vocea abia i se aude din pricina coifului cu pană lungă, neagră... Dă-i drumul Dragomire, dă-i drumul să-se ducă. Ești slobod...

— De ce? nu se poate opri să nu întrebe Izeddin, care nu poate să-și creadă urechilor.

— Ca să ții minte... Să dea Dumnezeu... al nostru... al vostru... să țineți minte...

Încet, cu mișcări foarte ostenite, Mircea își scoade coiful; îl dă unui paj tânăr, care-l ia cu smerenie. Fața îi e brăzdată de dăre adânci, părul i-a încărunțit la tâmplă, dar ochii lui au o ciudată seninătate, ca și cum ar fi fost spălați de o apă curată... Spune doar:

— Așa! și ca un pălmaș ostenit, își șterge fruntea cu mânușa de oțel. Apoi își îndeamnă calul spre apă, dar sforăind, acesta își vâra doar botul în unda înroșită, apoi nechează și-și scutură capul, scârbit parcă...

Uralele oștirii învingătoare se ridică spre cerul înstelat.

*

Zorii cenușii, zori spălăciți... Focul s-a stins. Numai ochii micului Vlad ard ca doi cărbuni:

— Și-apoi? I-ai zdrobit pe toți? I-ai înecat în Dunăre?

— Nu, răspunde bătrânul Mircea, jucându-se cu o crenguță în jarul de sub cenușă. I-am bătut noi la Rovine, dar tot rămăseseră de câteva ori mai mulți decât noi... L-au pus domn pe Neagotă... Iar eu m-am dus în cetatea mea din Ardeal, la Făgăraș...

*

Crestele înzăpezite ale Carpaților, în soarele dimineții.

În brațele lui Mircea, legănat de mersul domol al calului, Vlad doarme, sau pare că doarme, deoarece, deschizând pe neașteptate ochii, spune cu un glas limpede:

— Bunule... eu știu de ce m-ai furat de-acasă... și de ce m-ai adus pe locurile asta... și de ce mi-ai povestit cum a fost...

— De ce, mânzule?

— E taina mea! Ce fel de domnitor voi fi eu, dacă-mi vând tainele?

Simion și Mezea se uită unul la altul – încremeniți.

ÎN ARDEAL

Cetatea Făgăraşului, 1396-97.

De pe crenelurile celui mai înalt turn, Mircea priveşte colinele peste care viscolul alungă lungi trâmbe de zăpadă, ca nişte fiinţe, albe, de pe altă lume.

E în capul gol, copleşit de gânduri; la tâmpile i-au apărut multe fire cărunte...

... Soarele puternic, năbădăios al primăverii, pe crengile în floare, pe vârfurile încă înzăpezile ale Carpaţilor...

... Castelul Făgăraşului profilat pe cerul fără nor al verii, unde se roteşte un corb, pe pale de vânt...

... Undeva, în desişul înverzit al codrilor, Mircea îşi instruieste o mică oştire. Îi învaţă pe oameni meşteşugul săbiei, arătându-le cum se despică un trunchi – dintr-o lovitură piezişă...

Corbul se leagănă în tării, plutind pe undele vântului...

Un copilandru îşi azvârle de pământ căciula miţoasă, apoi încordează un arc scurt, tătărăsc. Săgeata pleacă şuierând. Străpuns, corbul cade la picioarele lui Mircea.

— Cum te cheamă flăcău?

— Iancu, Măria Ta, spune tinerelul, punând un genunchi la pământ.

— Şi de unde esti tu?

— Din Hunedoara, Doamne!

*

Altă iarnă...

Pădure troienită de zăpadă aşternută grea. Se aud lătrăturile aţâţate ale copoilor, apoi în nor de pulbere albă

spulberată se ivește mistrețul, namilă, cu coama înfoiată, cu botul în spume și cu colții tăioși...

Stă o clipă nemișcat, apoi, cu un grohăit mânios, se repede...

...în lancea de vânătoare a lui Mircea care – călare – nu se clintește sub izbitură...

Zbateră animalului străpuns de moarte.

...La un foc năpraznic, mistrețul întreg, tras pe o frigare uriașă, este învărtit cu pricepere de Mezea, care-l stropește mereu dintr-o cană cu vin roșu.

Mircea petrece în mijlocul oștenilor: cei mai mulți sunt tineri, nestăpâniți; se uită la el ca la Dumnezeu.

Înotând prin zăpada înaltă care-i înroșește picioarele goale, numai în sandale de lemn, un călugăr dominican se ivește – pasăre neagră și albă – în dordora focului.

— A sosit oastea lui Sigismund, părinte Franciscus? sare Mircea în picioare.

— A sosit însăși Majestatea Sa, spune – de sub glugă – dominicanul.

— Calul! poruncește Mircea...

În aceeași clipă, Mezea i-l înfățișează, înșeuat.

Mircea străbate în goană cadrul troienit sub razele reci ale lunii.

Toate ferestrele castelului – ce se profilează negru pe cerul înstelat – licăresc sărbătorește.

Mircea străbate coridoarele întunecate. Arcași din suita regelui Sigismund, ca niste stane de piatră, stau de strajă. Pe măsură ce înaintează, Mircea se întunecă la față: pare că oaspeții i-au ocupat casa.

În fața unei uși grele de stejar, deasupra căreia e stema Țării Românești, doi oșteni – cât doi urși – încrucișează lăncile închizându-i drumul.

— În casa mea? răsună, amplificată de zidurile groase, vocea mânioasă a lui Mircea. Cu o singură mișcare a ambelor brațe îi face să zboare în lături din fața lui.

Deschide ușa cu zgomot: odaia e plină de aburi albicioși. Sigismund se îmbăiază. Barba lungă, udă, îi atârnă ca o frânghie despletită.

— Dragul meu Prinț! ridică el brațele lungi, subțiri, albe. Frigul și osteneala drumului mi-au rebegit măduva oaselor! Vino! Vino! Sunt nerăbdător să...

— Voi aștepta ca Majestatea Ta să-și recapete puterile! spune Mircea. Se întoarce scurt și iese.

Slujit de călugărul dominican – a cărui față nu se vede pe de-a-ntregul din pricina glugii, Sigismund se restaurează copios. Poartă un caftan de mătase verde, căptușit cu jder; e volubil, vorbește sprinten, dar cu o vioieșie silnică, pe care se silește s-o ascundă cât mai bine. În fața lui, Mircea, în straiile cu care a fost la vânătoare, nu se atinge nici de mâncare, nici de băutură.

— Ca să adun o oaste... O oaste capabilă cel puțin să-l înfrunte pe infidel... dacă nu să-l și învingă... he... eheu... trebuie să stăpânesc mai întâi credincioasa nobilime maghiară... A cărei fire nesupusă și rebelă, moștenire a lungii peregrinări prin deserturile Asiei... mă silește ca... în loc să vin aici, în Făgărașul tău, cu ajutorul promis... să-ți cer eu adăpost... pentru un timp... Sub privirea grea a lui Mircea se tulbură, dar își revine îndată.

— ...până când trimișii mei vor izbuti să-l convingă pe Vladislav că niciodată n-am nutrit gânduri dușmănoase, ori pofte față de Polonia... Cu ajutorul lui voi potoli răscoala nobililor mei... și apoi... Ridică, cu un gest grațios, cupa împodobită cu pietre scumpe. Apoi vai de pielea murdară a infidelului! Până atunci... Să bem!

— Și să ne recomandăm Providenței Divine... murmură călugărul dominican.

— În orice altceva, chiar cu toată vistieria mea, dealtfel cam secătuită, îți sunt la dispoziție, scumpul meu Prinț...

— Aș avea nevoie de acest călugăr, a cărui sfântă viclenie...

— *Ad maiorem Dei gloriam*, șoptește călugărul, cu obrazul umbrat de glugă.

— ...o prețuiesc foarte...

— Ti-l dăruiesc! face un gest larg Sigismund.

*

Zi însorită de iarnă.

Îmbrăcat într-o armură argintie, purtând pe tunică herbul Țării, Neagotă călărește alături de pater Franciscus, acesta din urmă pe spinarea neînșeuată a unui biet asin.

În spate urmează o mică suită în care se distinge, prin gălăgie și exuberanța gesturilor, Ene Udobă. Acesta, ca orice parvenit, se împăunează într-o armură cu intarsii de aur.

— Sfinte Părinte, zice Neagotă, căutând să fie subtil, nu ne lua curiozitatea în nume de rău... Cam la cât se ridică oastea pe care Majestatea Sa regele Sigismund ne-o va încredința întru zdrobirea Semilunei?

— Cincizeci de mii de oameni așteaptă, în arme, dincolo de acei munți... întinde mâna călugărul spre crestele apropiate ale Carpaților.

— Solia sfinției tale ne-a făcut multă plăcere... Vei spune Majestății Sale că ne-am grăbit să-i depunem omagiul și să-i jurăm credință, îl concediază Neagotă, întinzându-i mânușa de oțel, asupra căreia călugărul, cu fața mereu umbrită de streășina glugii, se pleacă smerit. Apoi rămâne în urmă, făcând loc lui Udobă, pe care cu un gest scurt, poruncitor, Neagotă l-a chemat lângă sine...

Proaspătul boier e însă îngrijorat.

— Măria Ta... Măria Ta... dacă află pâgânul... ne șterge de pe fața pământului!

— He, he... râde superior Neagotă, mă Udobă, mă! tu crezi că eu sunt prost ca tine? De ce crezi că am stăruit ca închinarea către Sigismund să aibă loc nu în castelul meu din Făgăraș... ci aici, în păduri, unde numai tufele și Dumnezeu ne văd?

— Să nu afle Sultanul...

— Ba dimpotrivă! Voi avea eu grijă să afle! Că Sigismund al Ungariei mă momește cu oaste... cu bani... dar eu rămân credincios.

— Pricepi?

— Ba!

— Cască ochii și urechile! Iar Sigismund ni-l va aduce plocon pe sârmanul nostru văr Mircea... așa că și din partea asta vom avea liniște și pace... Mă, trebuie să știi să te pui bine și cu unii și cu alții... Numai așa vom avea liniște și pace...

— D'apoi că de asta avem nevoie Măria Ta... Când să ne bucurăm de viață, că una avem?

Grupul de călăreți înaintează pe zăpada-fecioară.

Și deodată, din adâncul codrilor troieniți răsună zvon de bucium. Îi răspunde altul, altul... Pădurea pare că se trezește – și că ceata lui Neagotă e înconjurată din toate părțile. Căii sforăie neliniștiți...

În cealaltă margine a largii poiene în care am intrat, un cavaler în armură neagră.

— Înainteți... spune călugărul lui Neagotă.

Acesta își îndeamnă calul, care pășește în pas săltat pe zapada neînceptută.

Cavalerul negru vine spre el.

— Ilustră Majestate... începe Neagotă, dar cuvintele i se îneacă în gâtlee. De sub viziera ridicată a coifului cu pană neagră îl privesc ochii triști și neîndurători ai lui Mircea.

— De ce te-ai oprit, vere?

Deznădăjduit, Neagotă se întoarce; dar suita a rămas la marginea pădurii și pe zăpadă se văd numai urmele calului său. Urme fără întoarcere.

Din pădure ies arcașii ardeleni. Poartă straie verzi și căciuli albe de oaie; abia se deslușesc de brazi... O săgeată din arcul tânărului lancu retează pana albă a coifului lui Neagotă.

— Tragi spada, ori poruncesc oamenilor să te omoare ca pe un câine, cu pietre?

Încet, împotriva voinței, Neagotă își scoate spada.

În clipa următoare o grindină de lovituri se abate asupra, scutului său, care zboară în lături dizlocându-i brațul, asupra umerilor, coifului pe care nu izbutește să și-l apere cu spada.

În tăcerea pădurii, zăngănitul fierului, încrucișând fierul, răsună strident...

Cu o lovitură năpraznică, Mircea îl face să zboare din şea...

Neagotă cade, bufnind surd, în zăpadă.

Mezea a apărut lângă el. În dreapta îi luceşte stins lama lată a mizericordiei.

— Ia-l de aici! Du-te, nemernicule, să-ţi ascunzi ruşinea încotro vei vedea cu ochii!

Mezea îl apucă de un picior şi-l târăşte prin zăpadă.

Încet, Mircea se îndreaptă spre ceata de însoţitori ai lui Neagotă. Ține moale spada care-i atârnă pe lângă picior.

— În veci să trăiască Măria Sa, domnul şi stăpânul nostru Mircea Voievod! răcneşte Ene Udobă din răspuţeri şi vine repede sub scara lui Mircea, lipindu-şi buzele de piciorul lui, încălţat în oţel: Cât te-am asteptat, Măria Ta... cât te-am aşteptat...

Mezea leapădă pe Neagotă la marginea, pădurii de brad.

*

Acelaşi castel al Făgăraşului. 1417.

O masă foarte lungă. La un capăt Mircea, la celălalt Vlad, cu bărbia în palme.

— Eu nu l-aş fi iertat, spune copilul serios.

Mircea, gânditor:

— Cel mai greu lucru, când domneşti, este să ştii când trebuie să ierti. Şi când nu...

— Şi acuma... unde e acuma Neagotă? Cu acelaşi ton egal, Mircea spune;

— La moşia paharnicului nostru Udobă. A venit în ţară pe ascuns... să fie la îndemâna Turcului... Împarte dregătorii boierilor. Mai mănoase decât cele cu care i-am miluit eu...

Înainte ca Vlad să poată zice ceva, sunete înalte şi ascuţite de trompete răsună, părând că vor dărâma pereţii castelului.

Pârcălabul cetăţii – albit de ani – se iveşte speriat în uşă:

— Măria Ta... trimişii regelui Sigismund!

În aceleaşi armuri, cu capetele închise în aceleaşi coifuri cu penaj, făcând să duduie podelele sub greutatea fierăriei ce-o poartă în spinare, zăngănindu-şi cu trufie pintenii

uriași, vociferând plini de entuziasm și cutezanță... se ivesc cavalerii apuseni, cruciați fără cruciadă... Vlad e foarte impresionat; în schimb, Mircea, ascunzând sub mustața albă un surâs îngăduitor, se îndreaptă spre ei, cu brațele ridicate într-un gest larg de bun venit...

Unul dintre ei înaintează, își scoate coiful a cărui pană, neobișnuit de lungă, se târăște pe jos, îl înmânează unui paj care – respectuos – îl primește ingenuncheat; e negricios, chior de un ochi, cu o grozavă mustață sură. Cu o voce care răsună ca un clopot dogit:

— Sunt Gonfalonierul Giovanni-Gianbattista
Bellagamba da Rimini. Majestatea Sa Sigismund de
Luxemburg, regele Ungariei al al Bohemiei...

Mircea îi ia repede vorba din gură:

— ...este foarte ocupat cu dezbaterea Conciliului de la
Constanza, menit să pună capăt schismei dintre sfintele
Biserici ale Romei și Constantinopolului, ca în sfârșit, cu
puteri unite și într-un singur spirit, să ne putem apuca să
începem a cugeta ce-ar fi de făcut ca să găsim o cale ca să nu
stricăm înțelegerea...

Gonfalonierul italian a rămas cu gura căscată...

Mircea îl privește cu bunățate, ca pe un copil mare.

— Ca semn de prețuire, se înfoaie iarăși cavalerul,
Majesta Sa, vă trimite acest portret...

Doi paji înaintează cu pas elastic. Așează și dezvelesc un
mare tablou care-l înfățișează pe Sigismund împodobit – cu
toate semnele exterioare ale puterii și măreției – și chipul
foarte tânăr. Mircea cercetează darul, cu atenție.

— Cu prietenul nostru Sigismund s-a petrecut – pare-se
– o minune... Timpul n-a trecut peste el. Arată, și acum, ca la
douăzeci de ani.

Un cavaler pufnește în râs...

Gonfalonierul începe din nou, cu emfază:

— Vă trimite acest portret...

— ...Și pe noi! zbiară bătrânul mareșal de Marigny,
înaintând semeț. Ajunși la capătul vieții pământeste, am venit
să murim pentru Sfânta Inimă a Fecioarei și rănile
Mântuitorului...

— ...să ne punem spadele și viețile... continuă cu capul scuturat de un tremur, Guy de la Tremouille.

— ...în slujba Majestății Tale, Mircea, apărătorul Creștinătății! – strigă cavalerul von Reichtingen.

Toți ingenunchează în același timp.

Mircea e înduioșat:

— Viteji cavaleri, floare a Apusului... cum-necum... în toate bătăliile noastre... voi cel puțin ne-ați fost alături... Să ne veselim, așadar, înainte de cea din urmă luptă cu femeia cu coasă, ce nu ne va ierta, pe nici unul...

— Vivat! Crescat! Floreat!

Spadele lungi sunt smulse din teacă. Strălucesc în lumina lumânărilor. Fețele bătrâne, purtând cicatricile anilor și ale războaielor, strălucesc și ele.

*

Masă întinsă.

Trubadurii se întrec în cântarea virtuților și a faptelor de arme. Masa se încovoie sub bunătățile robuste, pe măsura poftelor acestor luptători – care s-au și luat la harță – nici unul nevoind să pară mai prejos decât celălalt.

Vlad îi soarbe din ochi, pierdut de admirație, când bunicul său îi șoptește, făcându-i cu ochiul:

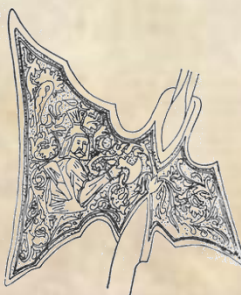
— Hai, e vremea...

Și nebăgați în seamă, se ridică de la masă și se strecoară afară.

Străbat lungile și întunecatele coridoare. În curtea interioară, îi așteaptă Mezea și Simion, cu caii.

— Bunule, noi unde, păcatele mele, ne mai ducem?

— Să petrecem în altă parte!

PEDEAPSA

La una din moșiile lui Ene Udobă, nunta fiicei lui Iercău – Roxana – cu feciorul lui Ene, cavalerul Aliman, cel umblat pe la curți apusene să învețe bunele purtări – cele de cuviință.

Mireasa, negricioasă ca tatăl ei, care o soarbe din ochi, e topită după mirele vădit plictisit.

Boieroaice bine împlinite presară boabe de grâu peste creștetele mirilor, cântând din răspuțeri...

Oaspeții înfulecă de zor. Un lăutar proslăvește fapte de arme.

*Iar atunci sluger Iercău
Cu-a lui sabie în mână,
Ajutat de Dumnezeu
Bătu ordia păgână!
Alelei și foaie verdeeeee*

— Da' unde, Doamne iartă-mă, se'ntâmplă una ca asta? sare Ene Udobă, beat cât cuprinde, că domnia-ta, slugere, și dragă cuscru mare, erai cu proviantul ostirii, cu zahereaua... Ehe! zbiară el pe neașteptate – și vocea i se frânge, pițigăindu-se; își dezvăluie pieptul: ... eu să vă arăt rănile ce-am dobândit! Eeeh! scrâșnește el din dinți – și lăutarul acompaniază – vultur am fost și vultur am zămislit! Să-l iubești și să-l cinstești, noră!

Nora își culcă, sfioasă, tâmpla pe umărul lui Aliman, care surâde cu toată potcoava dinților.

— Să lăsăm tinerii cu ale lor... răsună glasul cam hodorogit al lui Neagotă. A îmbătrânit urât. E gros. Peste pleșuvie si-a adus cu migală șuvițe albe și poartă – ca s-o ascundă și mai bine – o coroniță de aur, ca Iulius Caesar. Gușa-i atârnă... Numai îmbrăcămintea e strălucitoare: purpură, țesături în fir de argint, lanț gros cu cruce bătută în nestemate, cizme de marochin cu vulturi la genunchi... Tinerii cu ale lor, iar noi cu ale noastre!

— Cum poruncești Măria-Ta, cum binevoiești a porunci! zice Iercău, cu ochi lunecoși.

— Doamne! Să ne vedem odată scăpați de nebunul bătrân și cu Măria Ta pe tron... să putem râsufla și noi ușurați... Că de ce am luptat dacă nu să ne bucurăm în tihnă de rodul trudei noastre? se jeluie Udobă. Și văzându-l pe Iercău cu câtă pioșenie îl privește pe pretendent, își compune o înfățișare și mai plină de admirație.

Neagotă tușește, dregându-și glasul. La un semn răstit al lui Ene Udobă, cântecele și vorbele încetează.

— Mă întorc de la Constantinopol. Orașul atârnă de un fir de păr!... Când vrea măritul Sultan, atunci îl ia!

— Precum prea bine ziceți! – strigă Iercău, sculându-se în picioare.

— Regele ungarilor e în harță mare cu regele polonilor... au ei grijile lor. Ce le pasă de noi?

— Când vă aude omul, i se ia ceața de pe ochi! zice Udobă.

— Și atunci, noi, viermii pământului... noi să ne dăm mari? Să ne luăm de piept cu Puteri nebiruite?

— Așa-i! Așa-i! De ani de zile numai la asta gândim și noi... Da' n-am avut cui spune...

— Țara are nevoie de liniște... și de un domn care să nu le facă pe toate după capul lui... ci după sfatul boierilor săi, căci ei, și nimeni altul sunt temelia țării!

— Cuvinte de aur! se precipită Iercău să-i sărute mâna.

— Măria Ta ești acela! Veșnic am spus-o! îi sărută cealaltă mână Ene Udobă; apoi, cu toată greutatea trupului rotofei, sare ca o minge, îi ia în brațe pe cei doi miri, îi sărută lipicios:

— Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul!

— Ho, paharnice! Nu huli! zice un preot, slab ca o scândură. Astea le-a spus Dumnezeu lui Adam și Evei!

— Da' ce? Pe moșia mea nu-s eu Dumnezeu?

Zbârnâind ca un bondar, o săgeată îi zboară cupa din mână.

Uluiți, Udobă și mesenii săi văd cum în fiecare fereastră s-a ivit un cap de oștean cu priviri rele.

Neagotă, livid, face încercări deznădăjduite să se ridice din jilț.

— M-ați atras în cursă, nemernicilor! bâiguie el.

Se aud pinteni, zăngănind rar, tot mai aproape.

Mircea se ivește în pragul ușii – bătrân, drept ca un stejar, cu ochii scăpărând. E atâta măreție în înfățișarea lui, încât – pe rând – toți cad în genunchi, pe locul unde se află fiecare.

— Vere Neagotă... o dată te-am iertat... Poate de atunci ai deprins... pe unde vei fi umblat... meșteșugul armelor...

Și își scoate spada din teacă.

Cu o sforțare supraomenească, Neagotă încearcă să se scoale din jilț. Un geamăt îi scapă printre dinții încleștați de groază. Cade pe masă. Capul îi sună ca o bilă de lemn. Simion Ciungul îl scutură de umărul gras, inert.

Îi vâra mâna sub tunică, la piept.

— O crăpat inima-n el... spune firesc.

— N-avea ce să-i crape! spune Mircea scurt.

Se întoarce spre Iercău și Udobă, care au căzut în genunchi. Udobă plânge cu sughițuri.

— Iertare, stăpâne milostiv... Mi s-au tulburat mințile... N-am știut ce fac...

Iercău se zbuciumă să-și găsească graiul:

— Măria Ta! Eu l-am atras la nunta fetei mele, ca să ți-l dau în mână...

O clipă pare că Mircea îl va tăia pe loc.

Se stăpânește cu greu.

Rotește priviri cumplite.

Și deodată privirea i se luminează: l-a văzut pe Vlad:

— Judecă-i tu!

Un murmur de uimire, repede stăvilit de privirea înghețată a lui Mircea.

O uluitoare schimbare se petrece în ființa copilului. Își îndreaptă umerii. Pare a crește.

Pășește în față; face un semn spre mesele încărcate cu resturile festinului.

— Faceți curățenie!

Oștenii răstoarnă mesele, cu tot ce e pe ele: le aruncă pe ferestre afară, în curte, unde se sfarmă.

În curte, slugile se năpustesc asupra resturilor. Cu o lovitură grea... Mezea zboară o halcă de carne din mâna unui hămesit:

— Ce? Ești câine să mănânci rămășițe?

Încăperea, goală acum, pare mai mare.

Un jilt la perete, în care stă Mircea cu bărbia în pumn.

Alt jilt – în mijloc – în care trupul lui Vlad pare că se pierde.

În fața lui, cu mâinile legate, cei doi trădători.

Vlad trage cu ochiul spre bunicul său, apoi... își proptește și el bărbia în pumn.

— Dezlegați-i!

— De ce? se miră Mircea.

— N-am hotărât încă dacă-s vinovați ori ba!

Și, pe neașteptate, copilul se înfurie: – Și dacă te amesteci, mă scol de-aici! M-ai pus să judec, lasă-mă să judec!

Mircea își ascunde zâmbetul, dar ochii i s-au umezit:

— Fii bun și iartă, Măria-Ta, spune, cu gravitate.

Între timp, mâinile celor doi au fost dezlegate.

Vlad îi privește lung și ei nu pot suporta privirea curată și străpungătoare a copilului.

— Cum vă cheamă?

— Ene Udobă...

— Ion Iercău...

— Ce rang aveți?

— Paharnic...

— Sluger, zice Iercău și – întorcându-se spre Mircea; Măria Ta, eu l-am atras la nuntă, să ți-l pot da legat în mână...

Dar fața lui Mircea e ca o mască de piatră. Face doar un semn cu mâna că l-a lepădat de la el.

— Ce avere aveți? continuă, necruțător.

— Moșii...

— Câte?

— Unsprezece, zice Udobă.

— Opt, șopteste Iercău.

— Și rangurile... moșiile... de la cine le aveți?

După o pauză – căci, cu groază, amândoi simt încotro îi trage logica necruțătoare a acestui copil – ei șoptesc:

— De la Măria Sa... Mircea Voievod...

— Nu se aude. Mai tare!

— De la Mircea Voievod! zice răgușit Iercău.

— Mai tare!

— De la Mircea Voievod! izbucnește în plâns Ene Udobă...

Vlad se întoarce Spre Mircea:

— E bine?

— Ai poruncit să nu mă amestec.

Vlad se întoarce din nou către cei doi:

— Și drept răsplată ați uneltit împotriva Măriei Sale, împreună cu Neagotă Trădătorul!

— Măria Ta... – se reped amândoi – ... nu te grăbi... stai să vezi... ascultă-ne și pe noi...

— Vă ascult: ați uneltit au ba?

— Măria Ta... se smiorcăie Udobă.

— Nu! Nu! Nu! se bate Iercău cu pumnul în piept.

— Atunci ce căuta aici?

— Ne era oaspete...

— Și acela ce bea și mănâncă la o masă... cu unul... cunoscut de toată lumea ca vânzător de țară... el, ce este?

Cei doi tac.

Vlad se ridică... Cei doi îngenunchează... Cu mâna stângă Simion își șterge o lacrimă: a venit clipa dreptății.

Ochii negri ai copilului au brusc o sclipire cumplită, ca și cum s-ar umple de sânge:

— Să fie trasi în țeapă!

În încăpere au rămas numai bunicul și nepotul.

De afară, se aud urletele cumplite ale celor doi supliciați.

Vlad – pe care Mircea îl privește cu o atenție încordată – tremură tot.

Se întoarce cu spatele spre fereastră... Nu mai poate răbda răcnetele sfâșietoare ale celor doi... Își astupă urechile.

Mircea vine lângă el și – cu blândețe dar ferm – îi ia palmele de pe urechi:

— Nu poți lua hotărâri, fiul meu, mai ales privind viața oamenilor... și apoi să-ți astupi urechile... ori să fugi de răspunderea pe care ți-ai luat-o...

Cu lacrimile curgându-i pe obraji, Vlad strigă:

— Erau vinovați! Își merită soarta!

Mircea îl ia de umăr și-l duce la fereastră:

— Atunci n-ai de ce să te temi că vei visa urât!

Stau așa – un timp – unul lângă altul.

Și deodată, se aude vocea – iarăși vioaie ca un clopoțel de argint – a copilului:

— Bunule! Să-ți spun taina pe care ți-am ghicit-o... Vrei să faci pace dreaptă cu turcul... că ceilalți îți sunt de ajutor numai cu vorba... și ai hotărât să mă trimiți pe mine ostatec... că ți-s drag și ai încredere în mine... să-i pipăi unde-s slabi... și când va veni ceasul, să știu cum să-i lovesc!... Așa?

Fața lui Mircea a devenit albă ca varul. Ochii i se umezesc. Încet, solemn, ia mânuța lui Vlad, o sărută. Șoptește: .

— Acum slobozește Doamne, pre robul tău!...

ÎNȚELEGEREA

Curtea de Argeș, 1418.

Într-o odaie de taină, cufundată parcă în pământ, ca un fund de fântână, marginită – sus – de o subțire balustradă de piatră, de unde vine o lumină împuținată. Mihail Voievod, a cărui întreagă înfățișare arată oboseala, nehotărârea, Sevastocratul Kondilas și Izeddin-Bey.

Vorbește cu emfază și inflexiuni abile, Kondilas:

— Așadar iată: acestea sunt condițiile pe care Măritul Sultan Mehmed... uitând cu mărinimie că voievodul Mircea a sprijinit împotriva-i, pe fratele său Musa...

Tot timpul, Izeddin întărește, dând din cap, cele spuse de Sevastocrat.

— Însuși stăpânul meu... de Cristos iubitul și de Cristos iubitorul Autocrat Manuel, vă sfătuiește – prin gura mea nevrednică – să nu îngreuați eforturile sale pentru statornicirea unei păci durabile... printr-o încăpățănare care vă va costa scump. Împăratul văzând că-i nesocotiți părerile, nu vă va sări în ajutor punând în cumpănă soarta țării sale...

Izeddin dă mereu din cap.

— Neînchinându-vă... veți arăta lumii că voi sunteți pricină de război, de necreștinească gâlceavă...

Mihail e întruchiparea nehotărârii chinuitoare. Își șterge mereu palmele asudate, își ferește privirile. Vocea îi e ușor tremurată, ca și cum ar ascunde sau ar stăpâni un plâns mocnit.

— Eu... chiar dacă aş da dreptate şi ascultare acestor cuvinte înțelepte... nu pot hotărî... Împart domnia cu tatăl meu, dar de fapt...

— De fapt – spune cu asprime Kondilas – singura piedică în calea păcii e voievodul Mircea!

Mihail nu răspunde. Coboară doar pleoapele în semn de încuviințare tacită.

— Care e mâncarea favorită a bătrânului voievod?

În clipa aceea, ca un răspuns, de sus, spada grea a lui Mircea cade pe masă.

Cei trei tresar. Îşi ridică privirile.

Încadrat de Mezea şi de Simion care poartă făclii Mircea, îi priveşte de la înălțime.

Cu un surâs uleios, Sevastocratul face o complicată reverență.

Mihail stă cu ochii plecați; pare că se roagă.

Izeddin, cu o umbră de surâs, se ridică şi se înclină.

— De ce râzi, Izeddin Bey?

— Pentru că soarta mea e să-ți cad mereu în mână. O să-mi da drumul şi de data asta?

Râsul lui Mircea trezeşte ecouri lungi... Se opreşte, deodată:

— Du-te şi spune stăpânului tău că asemenea lucruri cum e pacea ori războiul nu se hotărăsc prin interpuşi... Spune-i că sunt gata să-l întâlnesc... aşa cum se cuvine între doi oameni care au fost binecuvântați... sau blestemați de soartă... cu puterea de-a hotărî soarta altora...

*

Mircea stă singur în sala tronului, potopită de umbrele serii. Numai o singură făclie îşi joacă lumina părelnică pe pereții groși.

Se aud pași. Cu privirea în pământ, cu pleoapele plecate Mihail se apropie.

Se opreşte în fața tatălui său. Pare că va cădea în genunchi.

— Ridică-ți privirea, Mihaile, spune Mircea.

Și... în clipa când își înalță fața, Mihail e altul! Toată moliciunea, nehotărârea au dispărut. Mișcările îi sunt vii, ochii strălucitori, buzele i se încrețesc într-un zâmbet, care se prefăce într-un hohot de râs ce trezește ecouri prelungi sub boltele afumate. Mircea râde și el. Bate din palme. Spune unui slujitor tăcut care s-a ivit: Adu-ne cupe cu vin... A fost cam greu, fiule?

— Uh! face Mihail și se șterge pe frunte, ca și când ar fi tăiat lemne.

— Când domnești trebuie să știi și să te prefaci, zice Mircea...

— Am învățat așa de bine, că până și nevastă-mea... crede că am uneltit împotriva tatălui meu...

— Înseamnă că nici ceilalți n-au bănuțat nimic... E bine că i-ai putut pipăi... Îți mulțumesc, fiul meu, pentru slujba bine dusă la capăt... De ce oftezi?

— Feciorul-meu... s-a înmuiat de cât învățat să se ploconească...

— Să-l dai pe mâna lui Mezea, să-l dezvețe.

Beau un timp în tăcere.

— Ce-ai hotărât Măria Ta?

— Tu ce ai hotărî în locul meu?

Se privesc în ochi. Într-un târziu, Mircea spune:

— Așa e... Ai dreptate...

*

Toamna a aruncat mii de culori peste luncile Dunării.

Un caiac de paradă, de pe bordurile căruia covoare scumpe își înmoaie franjurile în apă... înaintează fără zgomot pe apa ce curge domol.

Sub un baldachin roșu, Sultanul Mehmed. În afară de tăietura bărbii și a mustăților, e leit tatăl său Baiezid – dar fără eleganța și nervozitatea de cal de rasă a acestuia, totul e moale – trăsăturile, mișcările, privirea alunecă, umerii sunt căzuți, ca și cum povara ce-o poartă ar fi prea mare și îmbrăcăminte, cu toată platoșa de argint cu intarsiuri complicate de aur, e prea efeminată: prea multe falduri de

mătase grea... Izeddin, plin de satisfacție, se silește să n-o arate. Ar fi primejdios pentru viața lui.

Caiacul acostează pe malul unui ostrov împădurit.

Sultanul e coborât pe brațe.

O cărăruie, proaspăt bătătorită printre tufele sălbatice, duce la un luminiș unde Mircea, așezat pe o buturugă, așteaptă. E îmbrăcat la fel ca acum douăzeci de ani, când a venit în cortul lui Baiezid. Se sprijină în marea spadă de luptă.

La ivirea Sultanului se ridică. Fața lui e de nepătruns.

Se înclină. Sultanul îl salută cu mâna la frunte, buze, inimă. Apoi, zâmbind, începe:

— Îmi amintesc de chipul Măriei Tale, deși eram copil, când l-am văzut la Rovine...

— E bine că-ți aduci aminte, Măria Ta... Ne vom înțelege mai ușor.

Sultanul simte lovitura. Zâmbetul începe să i se șteargă de pe buze:

— Ce-ai venit să-mi ceri?

— Eu? Nimic – spune Mircea.

Sultanul își dă seama că nu se poate măsura cu el pe acest teren.

Se apropie, îi pune mâna pe umărul îmbrăcat în zale și începe pătimaș:

— Voievodule Mircea, e vremea să ne înțelegem... Ce rost are să vărsăm sânge?

— Uneori are... spune încet Mircea.

— Știi că ești singur... în față, dincolo, e toată oștirea mea. Nu știi care va fi sfârșitul bătăliei... S-ar putea să învingi iarăși. Și?... Vom veni mai mulți... căci destinul Islamului e să meargă tot înainte... tot înainte... în clipa când se va opri fie numai să-și tragă suflarea... e pierdut... Ești un zid care ne împiedică... Vreau să-l ocolesc...

— Și care-i prețul?

— Tratatul pe care-l cunoști... Țara, se va cârmui și mai departe după legile ei... domnitorul va avea dreptul să facă război și pace... acela de viață și de moarte asupra supușilor săi...

— De judecată!...

— Niciodată, nici o moschee nu se va ridica pe pământul Țării Românești...

Se oprește – ca lovit de un gând ciudat.

— ... nici dacă ai fi învingător, n-ai putea subscrie tratat mai priincios...

— Care-i prețul?

— Un semn al supunerii...

Sprânceana lui Mircea se încruntă; Sultanul spune repede:

— Al înțelegerii... Domnitorul va avea grijă să trimită Porții, în fiecare an, trei mii de plăști roșii ai țării, 40 de șoimi și 40 de iepe... Iar ca dovadă de încredere, un vlăstar din Casa Domnească va primi învățătură la curtea noastră...

Privește pieziș, tresare ușor: mâna înmănușată în oțel a lui Mircea s-a întins spre el. O strânge, grăbit:

— Vă veți ține de aceste înțelegeri? întreabă Mircea.

— Eu, da...

— Urmașii?

— Nu pot răspunde pentru ei... Tu poți pentru ai tăi? (Mircea tace).

— Îți voi trimite acest nepot, drag inimii mele. E mic, neștiutor întru ale vieții. Va fi mai primitor la ceea ce îi veți arăta...

— Voi porunci să fie instruit laolaltă cu fiii mei...

Se înclină unul celuilalt; își întorc spatele.

Barca Sultanului se apropie de mal. Izeddin îndrăznește:

— Fie-mi îngăduit să firitesc pe Luminăția Ta, pentru supunerea, fără război, a lui Emirdji!

Sultanul coboară... Se întoarce spre Izeddin:

— Supunere?... strigă el. Apoi, pe neașteptate cu un glas șoptit, făcând un semn spre Izeddin: Tăiați-i capul...

*

O plută pe care însuși Vlad Dracul, fiul Domnului, bărbos, ciufulit, neîngrijit de atâta stat în tabără, dar cu colanul Dragonului pe piept, o împinge cu o prăjină lungă pe apele domoale, verzui ale Dunării.

— Ei, cum e Măria Ta? Ne măsurăm cu păgânul?

— Deocamdată nu, Vlade... Cât vom fi tari și nedezbinați, n-o să îndrăznească... Nu poți face nimic împotriva unor oameni... care sunt gata să moară până la unul, decât să trăiască robi... Asta i-am învățat la Rovine...

— O să uite, tată și Doamne...

— Se poate! Însemnat e să nu uităm noi. Noi și urmașii noștri...

Brusc se întoarce. Privește cu drag chipul asudat, bărbătesc al feciorului său mijlociu. Îi pune mâna pe umăr:

— Feciorul tău...

Ca atins de o presimțire rea, Vlad Dracul se întunecă.

— Ce e cu el?

Mircea îl privește lung; îi pune mâna pe umăr:

— Mi-e drag de el. Tare drag.

Pe malul mării care-și întinde pânza albastră până în zarea părelnică, Mircea cel Mare, în armură argintie, dar fără coif, cu părul alb revărsându-i-se pe umeri...

La o oarecare depărtare – în spatele lor – Curtea... Mihail poartă și el armură... Elisaveta nu înțelege nimic; îl privește cu spaimă pe fiul ei Dan și el schimbat, într-o ținută de oștean tânăr, lipindu-se de umărul tatălui său, și căutându-i privirile, ca și cum acum l-ar descoperi.

Vlad Dracul, bărbos și el în armură apuseană, strânge cu degetele înmănușate în oțel brațul frumoasei sale soții care luptă cu plânsul.

— Copilul meu... copilul meu, șoptesc buzele ei roșii.

— Slujba țării, Doamnă, spune încet, dar ferm Vlad.

Boieri, cler...

În fața lui Mircea, Kondilas, plin de sine, fericit că și-a dus cu bine la capăt misiunea și poate a mai câștigat Constantinopolului câțiva ani de supraviețuire.

... între el și Mircea, Vlad cel mic, viitorul Țepeș – în armură și el.

Bunicul și nepotul se privesc lung.

— Bunule, spune în șoptă Vlad, n-am uitat nimic din ce m-ai învățat cu vorba și cu fapta...

— Să nici nu uiți. Ți-am dat în păstrare moștenire scumpă. Cea mai scumpă.

— Știu, Bunule.

— Spune-o.

Cu glasul lui cristalin, dar ferm, Vlad rostește:

— Voievod și Domn, singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și spre părțile tătarăști și herțeg al Amlașului și Făgărașului și Domn al Banatului Severinului și de amândouă părțile peste Podunavia, încă până la Marea cea Mare! Am zis bine?

— Bine, nepoate...

De undeva, dinspre Mare, răsună trâmbițe. Sevastocratul se înclină grațios:

— Se ridică vântul, stăpâne... Pânzele corăbiei s-au umflat...

Nici Mircea, nici Vlad nu-i dau nici o atenție... N-au ochi decât unul pentru altul.

— Bunule!

— Zi.

— Mie-mi cam vine să plâng...

— Și mie, spune Mircea încet.

— Atunci să ne luăm rămas bun, să nu ne facem de râs, bărbați în toată firea... Rămâi cu bine, Bunule...

— Umblă sănătos... Măria Ta...

Vlad surâde.

Curtea se înclină.

Vlad se întoarce. Pornește spre malul mării, precedat de Kondilas care face temenele grațioase.

Clerul intonează cântece de slavă.

Fața împietrită a lui Mircea privește întinderea albastră a mării.

E seară... Cerul s-a acoperit de nori negri și valurile se zbugiumă, înspumate.

Mircea cel Mare e tot acolo, cu părul lui alb fâlfâind în vântul dezlănțuit.

CUPRINS

ISCOADA	5
NEPOTUL.....	20
CĂLĂTORIA	33
KOSSOVOPOLJE	43
SILISTRA – 1393	56
ROVINE	65
ÎN ARDEAL	88
ÎNȚELEGEREA.....	102
CUPRINS	109

